

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 10 • Do 31 de Marzo ao 6 de Abril do 1978 • 25 Ptas.

¿ONDE ESTA O FOGAR DO PALESTINO?

O «Día da Patria Palestina» foi conmemorado onte dentro e fóra daquela nación ocupada, e que dende os campamentos de refuxiados resiste e enfrenta o napalm, os bombardeos, a persecución. No «Día da Patria Palestina», e diante de imaxes coma ésta, cobra un senso especial

o lema tantas veces repetido: «Por eles false a Revolución». A Patria Palestina quere voltar a ser a casa de todos os que foron espulsados ou discriminados polos intereses imperialistas, e hoxe fai a guerra pra poder conquistar a paz.
Páxinas 10 e 11

A AN-PG xa é legal

O nacemento, a historia, os feitos más importantes da vida política desta organización patriótica e a loita por conseguir a legalidade.

Páxinas 3 e 4

O «Aberri Eguna»

«Navarra é Euskadi» foi unha das consignas que enmarcaron o carácter nacional do «Día da Patria Vasca».

Páxina 13

As Brigadas Roxas

A orixe, as principais accións das Brigadas Roxas pra coutar o xuicio contra Renato Curcio e a historia política de Aldo Moro.

Páxina 14

«Portomarín llave del miño»

«En el Camino de Santiago, ciudad histórica del siglo XII, anegada por las aguas del embalse de Belesar, ha resurgido a la vida, con su intacta monumentalidad, bajo la égida del Caudillo Francisco Franco en el año del señor de MCMLXIII».

Páxina 8

CAZA DE AXENTES

De *La Voz de Galicia* do dia 25 de marzo recollimos o seguinte comentario: «Por qué nos da hoy por lo intrescendente? Quizás sea para evitar cosas tan trascendentas como las que escribe *En Lucha*, órgano de la ORT, en extensión editorial. Vean si no: «Los independentistas vascos debieran ser conscientes del peligro de infiltración del social-imperialismo soviético, perfectamente realizable desde La Habana, Argel, Praga o Estocolmo. El social-imperialismo soviético corrompe los movimientos de liberación con el pretexto de ayuda a la liberación, práctica la infiltración de agentes de la KGB en movimientos nacionalistas, que caen así en manos de la URSS, la superpotencia que constituye la mayor cárcel de naciones del mundo».

E sigue: Entre los grupos terroristas de la derecha proliferan las siglas, desde los guerrilleros de Cristo Rey a la AAA pasando por un sinfín de pandillas fascistas, que cuentan con importantes apoyos interiores y exteriores entre los que no puede descartarse el social-imperialismo soviético.

Ante semellantes afirmacións os nacionalistas non podemos menos de sentirnos apampados polo estupor, ao vernos medidos coa mesma rebola ca as bandas fascistas e acusados de social-imperialismo. ¡Nada menos! As cidades da nación galega sonnous abondo ben conocidas e a inflación que padecemos non é de axentes de ningún tipo, senón aquela que provoca a baixa dos salarios dos traballadores galegos pola mor de causas que polo visto a «En Lucha» se lle escapan; mal asunto andar a cazar á xente en lugar de mirar a realidade que temos diante dos ollos. Fíca claro que unha cousa é facer política e outra xogar á lebre-escura.

LUNATICOS EN EUSKADI

Do xornal madrileño *Ya*, citado por *La Voz de Galicia* do 26 de marzo, recollimos o seguinte comentario: John Foster, que se autopresenta como descendente por vía paterna de extraterrestres, ha llegado a Pamplona para realizar ciertas gestiones en la Tierra, enviado por los habitantes del planeta Adrix de la Galaxia del Triángulo. En Pamplona debe atender a un niño que padece incurable enfermedad. E ainda más: John Foster dice que el vasco, uno de los idiomas más antiguos del mundo, procede de la luna.

¿Un episodio de imperialismo-ficción?

¿Serán lunáticos os que pretendem separar a Navarra de Euskadi?

En fin, os vascos de Irún, ademais de soportar interferencias alleas, e non precisamente estraterrestres, reciben agora a visita de emissarios do Triángulo, do Pentágono, ou quizaves sinxelamente de Madrid.

CONTOS PODRES

O n.º 9 da revista *Tiempos Nuevos* recolle unhas liñas do semanario norteamericano *News and World Report* que na súa sección *Rumores de Washington* informa aos seus lectores de que na URSS, debido á escasez de enticonxelente, os automobilistas soviéticos vense obligados a botarle... vodka.

Este comentario lembranos os difundidos pola propaganda franquista nos seus millores tempos, que chegaba a afirmar con toda seriedade que na Unión Soviética «comíanse úns aos outros». Agora a prensa USA agasállanos con comentarios sobre da vida na URSS tentando poñer de relevo o abismo que a separa

do confort, o luxo e o consumismo do modo de vida americano. Pra elo recúrrese a comentarios tan pintorescos coma o que reseñamos, dos que entre nós adoitamos chamar contos podres.

ESPAÑOLISMO DESCARADO

Don Salvador de Madariaga publica un artigo no ABC de

Madrid no que pretende refutar os movementos nacionalistas: «No existe Euskadi ni ha existido nunca, no existe ni como nación ni como pueblo un territorio que cubra las tres provincias de Na-

go, que a formación do que el defende coma «nación española» esteouse sober da conquista e o asoballamento dos nosos pobos.

UN NOVO URQUIOLA

Vimos de asistir, a un suceso nas costas de Bretaña que aos gallegos xa nos resulta familiar. Os titulares de prensa recóllelo así: *La marea negra se extiende de hora en hora por las costas de Bretaña*.

A Bretaña vese unha vez máis asoballada. A falla de

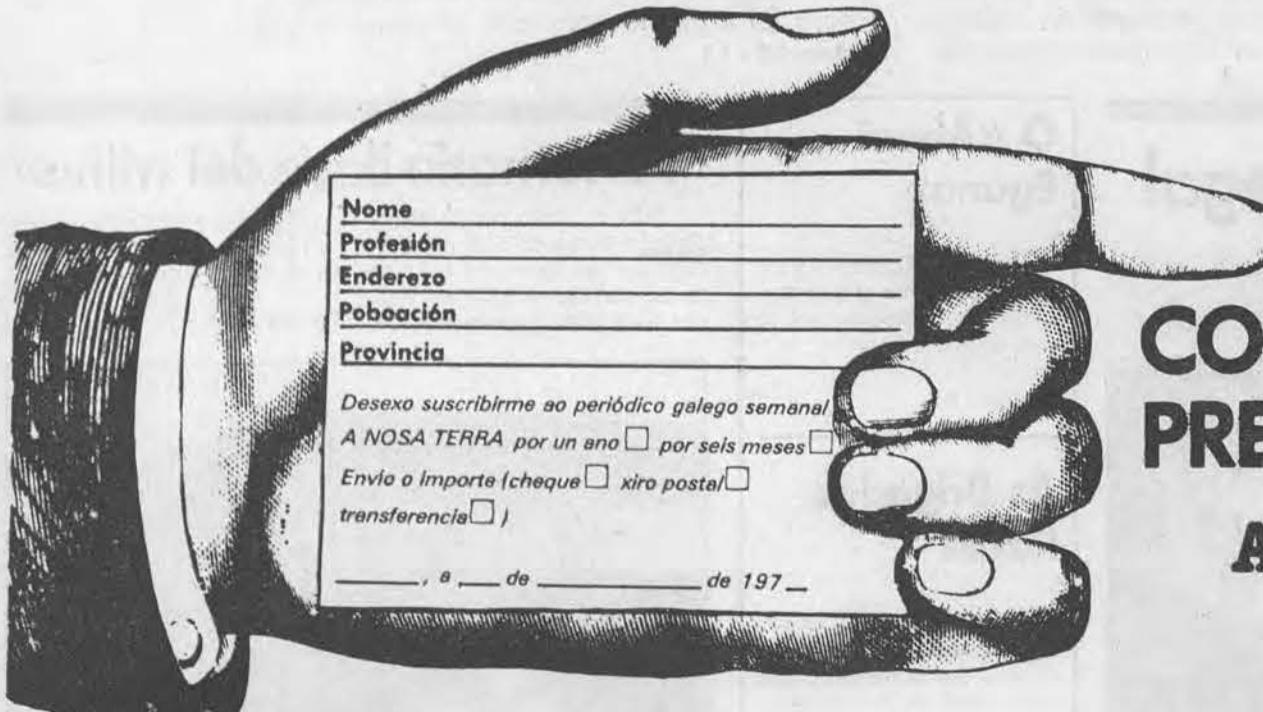
varra. Todo lo que se diga en contra es falso y sin base histórica. Otro tanto cabe decir de Cataluña. Como nación de lengua catalana no ha existido nunca. Han existido partes de habla catalana en el reino de Aragón, pero ni Valencia ni las Baleares son ni han sido jamás catalanas.

No ha existido jamás una Galicia, no ya independiente, sino autónoma. Y si hubiera para hacerlo descendería sobre Portugal, que sin la ayuda de Francia y de Inglaterra, sería tan español como Badajoz o Zamora».

O «pensador liberal» espón nestas liñas as súas ideas asimilistas do xeito más palíaco, facendo súa a concepción chauvinista da Historia que os galegos vimos aturando dende hai séculos. O Sr. Madariaga terquea en negar a evidencia da Historia, economía, lingua e demais características específicas que configuran a Galicia, Euskadi e Países Catalans coma nacións, e ainda se laia de que a política imperialista fracasara no caso de Portugal. Reconoce, xa que lo-

medidas de seguridade nos barcos que atravesan o Canal da Mancha, da que son principales responsables os estados francés e inglés, levou ao naufraxio a un petroleiro provocando a seguinte catástrofe na beiramar bretona. Os gallegos temos que sentirnos magoados por este feito e solidarios con este pobo irmán que algún día ha de «aprender nas redes marítimas a todas as arafas que arrondan», como ben dixo o poeta.

A NOSA TERRA A venda en toda Galicia, Oviedo, Avilés, Gijón, Bilbao, San Sebastián, Madrid, Barcelona, Xenebra...

**SUSCRIBASE,
COLABORE COA
PRENSA GALEGA
A NOSA TERRA**

A Asamblea Nacional-Popular Galega nace coma unha plataforma apoiada por unha serie de partidos e persoas da política galega interesados en dar unha alternativa dende Galicia á caída do franquismo frente á Junta Democrática, alternativa ésta de recambeo dende unha perspectiva española.

e liberal á dictadura. A medida que se consolidou esta alternativa somente a UPG mantería o seu apoio. Así coma a Junta e a Táboa Democrática quedaron coma alternativas convencionais que non sobreviviron á consolidación do marco democrático formal, a AN-PG formalizouse, dende o

1.º Plenario en abril do 76, nun fronte patriótico cun programa recollido, a raíz da súa disolución, do Consello de Forzas Políticas Galegas e que mantén na actualidade.

A Asamblea Nacional-Popular xurde, pois, coma organización política, en abril do 75.

A AN-PG xa é legal

A súa capacidade de movilización e a súa incidencia no seo das clases populares non tardou en poñerse a proba: Monforte, contra a celulosa en Quiroga, Foz e Ponteareas; contra a central nuclear de Xove; contra as espropiacións das Encravas; contra o roubo da praia de Baldaio; no «Día da Patria Galega» pola defensa das Bases Constitucionais. Milloiros de persoas movilizadas en cada ocasión polos seus problemas concretos viñan demostrar a incidencia cada vez maior da AN-PG no seo do pobo galego e o medre da conciencia nacionalista no noso país.

HISTORIA DOS PLENARIOS

A división de Galicia en sete zonas: A Coruña, Santiago, Ferrol, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo, con representación na dirección nacional, así como a estructuración das direccións locais e das coordinadoras de zona foron as conclusións do 1.º Plenario, celebrado en abril de 1976, e ao que xa non asistiron un grupo de profesionais que non aceptaban o feito da colonización de Galicia nin estaban dacordo co símbolo elixido (bandeira galega con estrela roxa de cinco puntas), e que logo constituirían a recentemente autodisolata APG (Asamblea Popular

AS BANDEIRAS GALEGAS CON ESTRELA ROXA ESTIVERON PRESENTES EN TODAS AS MOVILIZACIONES POPULARES GALEGAS.

CADRO BRANCO

A AN-PG, tras un ano de loita, foi legalizada polo Governo español. A Democracia en Galicia un pouco máis cerca.

Galega). O 2.º Plenario planteouse despois das primeiras movilizacións que tivo a AN-PG por toda Galicia e a ampliación da militancia, que esixía un programa máis concreto, decidíndose a adopción das Bases Constitucionais da Nación Galega, coma obxectivo a medio plazo, e a creación do Bloque Nacional-Popular Galego (BN-PG), xunto coa UPG, que participaría nas Eleccións Xerais do 15 de xuño obtendo un porcentaxe de votos importante tendo en conta as cattivas posibilidades económicas, a ilegalidade das dúas formacións políticas e a falla de medios materiales. A alternativa das Bases Constitucionais viña representar unha alternativa de Goberno galego cun feixe de medidas políticas, económicas e sociais pra a descolonización de Galicia frente ás posturas autonomistas dos demais grupos.

O 3.º Plenario, en Outono do 77, aprobou os Estatutos que regulaban as competencias da dirección e da base, e tamén un programa mínimo pra as eleccións municipais aberto ás demais forzas políticas que o asumiran. Neste 3.º Plenario formalizouse organizativamente, reafirmándose a postura anticolonialista frente ás outras forzas que apoian na práctica a autonomía e a un pequeno sector autoexcluído

CADRO NEGRO

A UPG, Partido Comunista Galego, permanece ainda sin legalizar. A loita pola Democracia continúa.

Edita:
Promocións Culturais Galegas,
S. A.

Comisión de Fundadores:
Acosta Beirás, Xoaquín,
Fontenla Rodríguez, Xosé Luis,
López Gómez, Felipe Senén,
Morales Quintana, Xosé Enrique,
Varela García, César.

Director:
Margarita Ledo Andián.

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

Redactores e colaboradores: Xosé Ramón Pousa, Xosé López, Antón L. Galocha, Isabel Alvarez (A Coruña), Lalo González (Ferrol), Paco Arriardo (Lugo), X. A. Carracedo (Ourense), F. Franco, Mario Pousa, Ignacio Briset, Guillermo Pérez (Vigo), Gui-

lermo Campos (Pontevedra), F. Cu-
si, Emilio Veiga (Barcelona), P. Ipa-
rraguirre, L. Auzmendi, A. Amigo
(Donostia), María Alonso, L. Celeiro
(Madrid), C. Durán, R. Palmés (Lon-
dres), Carlos Díaz (Xinebra), A. P.
Dasílva (Porto), X. Cambre Mariño

(Puerto Rico), E. Ibarzábal, X. A. Ga-
ciño, Moncho Viña, Jordi Mingue, Roma,

Diseño e confección:

Pepe Bárro.

Fotografía: Brais, Piñón, Fernando Bellas.

Dibujos: Xulio Maside, Xaquín Ma-
rín, Alfonso Suárez, X. Carlos.

Redacción e Administración: Re-
pública de El Salvador, 25, entre-
chán, Santiago. Tlf. 591821. Apdo.
de correos 1.031.

Imprenta: «La Voz de Galicia, S.
A.», Concepción Arenal 9-13. A Co-
ruña. Dep. Legal: C - 963 - 1977.

Distribúen: A Coruña, HENCHE, tlf.
207020; Santiago, PRENSA NA-
CIONAL, tlf. 583456; Ferrol, DEL-
TA, tlf. 363992; Vigo, DISTRIBUI-
DORA VIGUESA, tlf. 414570 -
419186; Pontevedra, SUTIL; Vil-
garica, PAMPIN, tlf. 500829; Lugo,
FOLLAS NOVAS, Telf. 217685; Ou-
rense, Vda. de LISARDO; Barcelona,
F. RAFALES ARTAL, tlf. 2433658.

que pasara a apoar posturas estatutarias.

A LOITA POLA LEGALIZACION

Nos derradeiros tempos a AN-PG reforzou a loita de cara a conseguir a súa legalización nun marco político no que todas as forzas, agás a UPG, iban sendo legalizadas automáticamente namentres aos nacionalistas trataban de illalos o Goberno e a mesma esquerda española que dun xelto ou doutro participa no mesmo. A petición de legalización presentada en Marzo do 77 era rexeitada no vran pasado calificando á AN-PG de «asociación benéfica», coma último intento illacionista. Nas cidades, vilas e aldeas galegas recollíanse as firmas de 39 mil galegos que pedían a legalización da AN-PG, namentres os parlamentarios galegos facían o xordo ás distintas peticiones de pronunciamento sobre o tema. As mesas de propaganda en toda a nación así coma os milleiros de carteles apregados e a decisivas mobilizacións dos labregos contra a cota empresarial e folga do leite xunto coa «Xornada de Loita do 27» influiron no Goberno de cara a que o proceso de legalización rematara xusto ao ano de encetarse pra unha organización que, a pesares da súa «illegalidade», demostrou reiteradamente a súa implantación popular na nosa nación.

A Asamblea Nacional-Popular Galega defínese coma organización política interclásica aglutinante das distintas clases e sectores sociales interesados no proceso de descolonización de Galicia, dunha Galicia exportadora de materias primas sin transformar e de man de obra barata, provocante do subdesenrollo económico, do asoballamento da lin-

LOIS DIEGUEZ, DA SECRETARIA COLEXIADA: «EN TODO INTRE A AN-PG ESTA PRESENTE PRA ROMPER A DEPENDENCIA COLONIAL DE GALICIA E ABRIR UNHA ESPERANZA DE FUTURO AO POPO GALEGO».

gua e da cultura e da carencia de institucións propias. Esta situación, asegún analiza a AN-PG, provoca a converxencia de intereses de obreiros, labregos, mariñeiros, profesionais e pequenos propietarios industriais e comerciantes, pra constituirse coma un fronte patriótico que loita pola soberanía nacional, pola dignificación e recuperación da cultura e pra sacar o país do atraso económico e rematar coa esplotación e as condicións de vida miserentas das clases populares galegas.

A partires desta concepción anticolonial, os principios políticos que informan o programa da AN-PG e determinan a súa práctica, concretánsenlos nos seguintes puntos:

AUTODETERMINACION POLITICA DE GALICIA: entendida coma o dereito de todas as nacións, e polo tanto de Galicia, de decidir libremente o seu destino sin interferencias alleas.

AUTOGOBERNO: coma o exercicio da súa soberanía por parte do pobo galego e que implica o dirixir el mesmo a Reforma Agraria e Pesqueira, controlar os seus recursos e aforros, así coma o proceso de industrialización necesario para dar trabalho a todos na Terra rematando coa emigración, e o eleixir os seus representantes políticos.

ANTICOLONIALISMO: a AN-PG loita frontalmente contra o asoballamento económico, político e cultural do imperialismo do Estado español.

DEMOCRACIA: só un goberno popular galego será un goberno democrático, no que o pobo espresase libremente a súa vontade sin coaccións

exercendo realmente o poder político sin caciquismo nin represión.

FORZAS POLITICAS PROPIAS: ao pobo galego correspondeñelle organizacións galegas que non traicionen os intereses nacionais e populares.

DEFENSA DOS INTERESES POPULARES: dado o carácter popular do nacionalismo galego.

PROGRAMAS A MEDIO E A LONGO PLAZO

BASES CONSTITUCIONALES: Constitúen o programa a medio plazo pra descolonizar a Galicia. A AN-PG fixoo seu despois da disolución do Consello de Forzas Políticas Galegas.

gas. Consiste nunha serie de medidas económicas, políticas e sociais das que a posta en práctica supoñería a soberanía do pobo galego. E un programa radicalmente oposto ás alternativas do Estatuto de Autonomía, o cal, asegún a propia AN-PG, «é unha concesión graciosa do poder que non implica o reconocemento da soberanía galega, que resulta totalmente ineficaz pra as esixencias políticas, económicas e sociales do pobo galego».

No eido económico, as Bases postulan unha industrialización racional de Galicia que non destrague os recursos naturais, creadora de emprego e capaz de rematar coa sangría da emigración, e que permita levar a cabo a reforma agraria e pesqueira desenvolvendo a economía en función dos intereses galegos.

A nivel político contempla uns principios mínimos de soberanía institucional, como son a Asamblea Constituyente de Galicia que dote ao país dunha constitución galega e democrática e dun Goberno galego con competencias suficientes pra poñer en práctica as medidas previstas no programa.

Estas medidas complementántanse con outras de tipo social e cultural encamiñadas a conquerir unha sanidade ao servizo do pobo, unha política de vivenda pra uso das clases populares, e, en xeral, a unha mellora das condicións de vida e de traballo do pobo galego, xunto coa normalización da nosa lingua e cultura e un ensino nacional e popular.

RODA DE PRENSA, EN SANTIAGO, DESPOIS DA LEGALIZACION.

Repostos eléctricos pra o fogar
Ferramentas en xeral
Fontanería e grifería
Artículos de bazar
Pinturas

FERRETERIA
Endeica
Vía Norte, 31, Vigo
Tlf. 273157

Carballo necesita un hospital comarcal

Mientras os diputados Meilán Gil e Vázquez Guillén, xunto co Gobernador Civil da Cruña e o Alcalde de Carballo, levaban a esta vila a operación «UCD en marcha» e argallan dar solución ao problema sanitario de Bergantiños amañando a carretera da Cruña pra acceder fácilmente ao Hospital desta cidade —sin decatarse de que dende algúns lugares da comarca hai máis de 80 Km— e poñendo a funcionar un ambulatorio que só existe teóricamente —áinda que, asegún os veciños, hai médicos cobrando unha nómina coma se estiveran traballando—, o movemento cidadán reivindica un Hospital pra a comarca de Bergantiños, e a Asociación de Veciños fai varias denuncias da situación sanitaria da bisbarra que topan con ouvidos xordos.

100.000 PERSOAS SIN HOSPITAL

A comarca de Bergantiños, con máis de cen mil habitantes, non conta con ningún centro de carácter hospitalario, e a situación sanitaria é un reflexo da situación nas outras zonas da nosa nación, onde os fundamentais problemas son a falla dunha medicina preventiva, a insuficiencia do número de médicos, a carencia de camas, o alto ritmo e falla de seguridade no traballo —esto tendo en conta que o sector agrario é maioritario e logo con mínimas condicións de comunicacións—, seguido dun considerable porcentaxe de mariñeiros, as condicións de traballo e vida dos cales son similares ás dos labregos. Esto faímos pensar que os veciños teñen más ca razón ao reponerse contra da administración por non atendelos na solución deste crucial problema.

Asegún a Asociación de Veciños, que conta hoxe con máis de cinco centos de socios e un forte apoio popular, o Ambulatorio tal como o queren montar os que non lle interesa solventar os problemas da zona non é máis ca unha trapela pra parvos, e coidan que existe unha soia alternativa viable, a construcción dun Hospital comarcal pra atender as necesidades sanitarias da bisbarra. Un médico namais en cada axuntamento con máis de mil cincocentas cartillas tén que limitarse a firmar volantes pra que os pacientes vaian a outro médico, e ¿quién sabe cómo chegan?

MANIFESTACIÓN POPULAR

Xa que as reivindicacións do pobo non conseguían efectivizarse, o pasado domingo a Asociación de Veciños, apoiada polas organizacións políticas e sindicais

nacionalistas, convoca unha manifestación que encabezaba unha gran pancarta, «Exiximos o Hospital comarcal» e na que participou todo o pobo bergantiñán —en número superior ás tres mil persoas— pese ao boicot activo de todas as organizacións políticas e sindicais non convocantes.

Múltiples pancartas facían alusión á necesidade dun Hospital pra a comarca de Bergantiños, á socialización da medicina, etc. e, entre outras, escoitábanse as consignas, *Hospital comarcal queremolo xa, Galicia ceibe, poder popular...*

A manifestación rematou dianxe o axuntamento de Carballo dirixíndose aos manifestantes o conocido membro da Asociación de Veciños, Pedro Albarrán Carmoña, que denunciou as condicións sanitarias da comarca, as condicións urbanísticas (falla de alumado público, de recollida de basura, etc.), as comunicacións e as condicións de traballo dos veciños: *éste é o fruto do caciquismo que impera no noso pobo e do colonialismo que impera en Galicia; Léronse, asimismo, comunicados da UPG, AN-PG, UMG, ING, ERGA, CC.LL., todos eles aludindo a que a sanidade tén que estar ao servizo do pobo e á necesidade dunha medicina preventiva, salientando a AN-PG que os problemas da sanidade en Bergantiños son reflexo da sanidade en Galicia e esto somente se pode resolver dende unha planificación galega.* A ING, pola súa banda, denunciou o pacto da Moncloa *onde falaran de crear celulosas, nucleares, etc., e non se lembraron dos centros sanitarios.* Outro comunicado alude á mortalidade infantil: ... *A mortalidade infantil é a maior do Estado Español, e referíndose a unha nena que morreu de meninxitis o Verdes Santos di o comunicado morte que non fai máis ca denunciar o desprecio que a Administración española tiene polos intereses populares galegos.*

crónica política

Se aos labregos da nosa nación, tomando coma referencia unha explotación de cinco vacas e 6 Has., a produción dun litro de leite supóniles, en términos reais, un custo de 23,33 pesetas e o Goberno e sindicatos españoles acordaron fixarle un precio oficial de venda a 16,75 pesetas o litro.

Se o Sindicato Labrego Galego-Comisións Labregas, organización de clase maioritaria no noso agro, que tén protagonizado as más importantes mobilizaciones e traballo constante en defensa dos dereitos e esixencias dos labradores, non foi admitido ás reunións que fixaran os precios dos produtos agrícolas.

Se, pola contra, produtos importantes noutras nacións do Estado coma os cereais, remolacha, algodón, foron claramente beneficiados e protexidos e, nembarcantes, un elemento básico na economía agraria galega é desvalorizado.

Se todo esto pasou, non é para estranxarse que as CC.LL. viñeran calificar os resultados das negociacións madrileñas coma «farsa democrática que o Goberno e os sindicatos españolas e caciques acabaron de consumar».

SACRIFICAR OS INTERESES GALEGOS

Neste senso, é comenente lembrar que desde o primeiro intre o sindicato galego denunciaria sistemáticamente o intento en illar á representación dos labregos do noso país así coma a usurpación, por parte da COAG —Coordinadora de Agricultores y Ganaderos— dunhas competencias que non lle correspondían, nin lle interesaba, a efectos prácticos, defender as reivindicacións dos labregos galegos. Por esta razón, as CC.LL. endexamais aceptaron que o Goberno, facendo uso e abuso de poder, rexeitara a súa presencia. Despois de iniciarse a *folga do leite* na nosa nación, os portavoces das CC.LL. conseguirían negociar co Ministerio de Agricultura, ao través do FORPPA, un preço de 18,25 pesetas así coma dous puntos do contrato coas Centrales Leiteiras: doble control da calidad do leite, pagamento nos 10 primeiros días de cada mes e paso á propiedade do comprador no intre mesmo da recollida. Pero no fin das negociacións oficiais de Goberno, sindicatos empresariais ou para-institucionais e más a COAG, incomprensiblemente, remataríase por reducir de maneira sensible o preço. O resultado foi tan fraudulento que outras agrupacións que traballan no agro galego —integradas na Coordinadora e que lle deran o seu apoio— pretendían responsabilizar agora á ésta por non defender, dín, o acordado previamente e firmar uns precios lesivos pra o agro galego. Afirman esto as mesmas agrupacións que hai pouco contribuirán a imposibilitar a presencia das CC.LL. nas negociacións.

A AN-PG XA E LEGAL

Vén de ser legalizada a Asamblea Nacional-Popular Galega. O Goberno español reconoce, así, o estatus xurídico que lle corresponde a unha organización patriótica que desempeñou un papel fundamental na clarificación do panorama político galego.

A actividade da AN-PG na súa corta pero fecunda historia veu potenciar as mobilizaciones populares co gallo de problemas concretos —emigración, industrialización irracional—, contribuíndo a implantar no pobo galego a imaxe do nacionalismo popular cun programa de loita pola autodeterminación política, contra do asoballamento económico e a recuperación da nosa cultura. Froito deste traballo é a realidade actual do nacionalismo galego, cunha amplia base social e cunha alternativa anticolonialista. O Goberno español obrigaría a que a AN-PG tivera que concurrir ás eleccións lexislativas sin legalizar, integrada no BN-PG, situación na que estivo deixa agóra contra todos os principios da democracia formal.

CAMBIO DE SIGLAS NO CONGRESO

A loita armada non pasa, ao menos nos próximos 6 meses, por matar Guardias Civiles, senón por golpear os intereses do monopolio capitalista eran declaracións recollidas na roda de prensa que deu remate ao congreso do denominado PGP, e que contou, curiosamente, coa asistencia dunha representación do PC, partido que se tén significado polo seu empeño legalista e as acusacións de *desestabilizar a democracia* ao referirse á UPG, singularmente cando se tratou de cuestionar a súa política de compromiso co Pacto da Moncloa ou coa defensa da Preautonomía.

Por outra banda, neste Congreso asistimos a un cambeo de siglas por parte do grupo que viñera utilizando a denominación de UPG-LP, feito que conta con antecedentes na historia política más próxima do noso país, coma foran no seu dia o das CC.LL. «Terra» ou o grupo que formou a APG e que nun primeiro intre se mantivera baixo as siglas da AN-PG.

A emigración galega nas plataformas do petróleo

Cando en Alemania, Francia e outros países desenvolvidos de Europa, clásicos receptores da emigración galega, empezou esto a ir a menos, abriuse un novo campo pra recoller os miles de homes que deixaban a súa terra na percura dun posto de trabalho: as explotacións de petróleo do Mar do Norte. Esto más adiante foise espallando cara outros sitios máis de lonxe: Golfo de México, Golfo Pérsico, Sueste Asiático, etc. Estes novos campos de trabalho, xa que logo, cumpliron e cumplen a misión de seguir absorvendo a man de obra que a nosa terra vén esportando dende hai séculos.

X. R.

COMO CONQUERIR UN POSTO DE TRABAHO

O centro principal deste gran mercado de trabajo é a cidade holandesa de Rotterdam, onde as grandes compañías de explotación do petróleo como a BROWN & ROOT, a HEEREMA, a SANTA FE, a NEDERLANS e outras menos importantes, estableceron as súas axencias de contratación de persoal.

Polo tanto, calquera que teña de enrolarse nunha destas compañías tén que trasladarse a Rotterdam, ainda que algunha que outra vez estas empresas teñan desplazados os seus axentes a Galicia, sobor de todo cando teñen moita urgencia de man de obra.

Unha vez en Rotterdam, cómpre meterse nalgúnha das muitas pensións pra emigrantes onde se é esplotado dun xeito descarado tanto polos donos das pensións coma polos xefes ou axentes das devanditas compañías.

«LA FOR DE GALICIA», propiedade do famoso italiano Gino, «AMERICAN BAR», no barrio de putas, propiedade dun tal José, galego el, e casado cunha holandesa, «EL TORERO», «LAS TRES CARABELAS», «BAR ESPAÑA», o «STELLA MARIS», son algunas delas, onde algún dos axentes das compañías coma o Sr. Montero e outros cobraron certas cantidades de florins por un posto de trabalho, e ainda lles habla que quedar moi agradecidos polo favor.

Outro elemento de moito coñado é o representante do Banco Pastor en Rotterdam, que quería obrigar aos emigrantes a ingresar o diñeiro no Banco mandando os cartos pra acó non en divisas senón en pesetas, e quedándose el coas divisas.

Roldando todos estes tugurios tén que pasarse o emigrante un, dous ou tres meses pra conquir un posto de trabalho. A consecución do posto de trabalho vén chegado case sempre cando xa o emigrante esgotou as 40, 50 ou 60 mil pesetas que levaba consigo, pois a «mafia» (como familiarmente son chamados os donos dos bares e todos os que están dentro do negocio) sabe moi ben ónde, quén e cando dispón de cartos e quén non.

A todo esto hai que engadir que en calquera intre un está esposto a que a policía holandesa lle bote a man e o poña inmediatamente de volta na súa casa, sin

posibilidade de voltar alí por unha tempada.

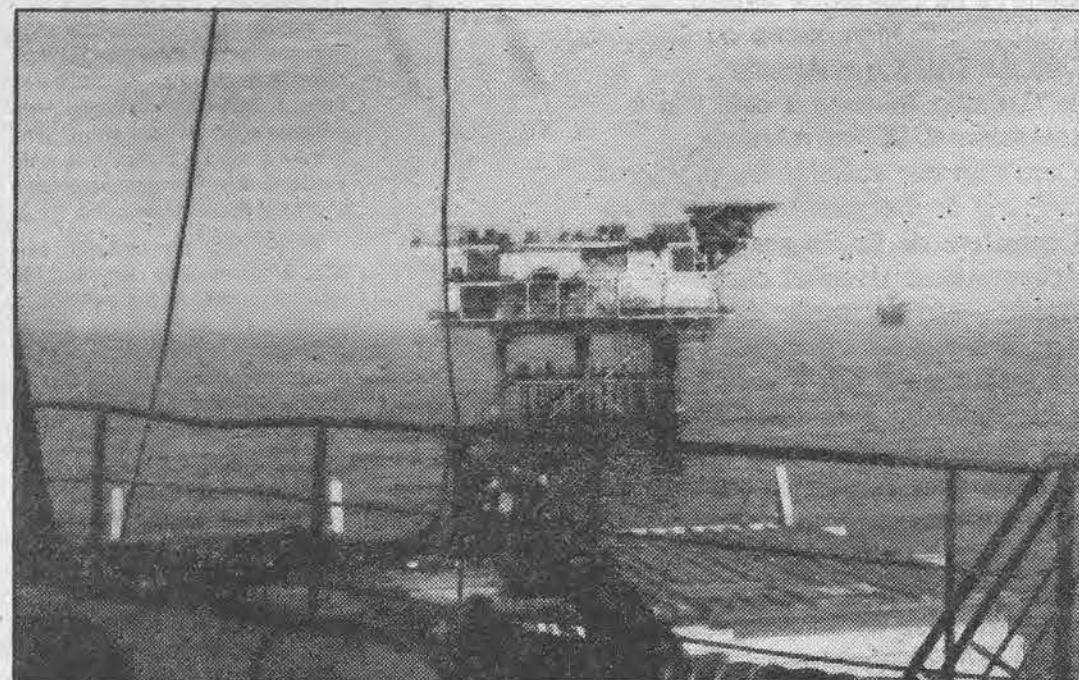
O CONTRATO DE TRABAHO

Na maior parte dos casos os contratos son «piratas», é decir, feitos non baixo da lexislación do país de onde é a compañía, USA, ou Holanda, senón baixo a lexislación duns países coma Panamá, Antillas Holandesas, etc., xa que ahí as compañías non pagaan cásase ningún dereito.

Unha cláusula moi significativa do que pode ser ún destes contratos é a seguinte: *Tanto o Patrón como o Empregado poden, depois de notificar axeitadamente á outra parte, rematar este contrato sin causa aparente... O Patrón, non embargantes, tén o dereito de rematar este contrato e de despedir ao Empregado sin aviso previo, no caso de que o Empregado non cumpla co seu traballo acordo co estipulado neste contrato a satisfacción do Patrón, ao que se lle chamará despidos por causa.*

Outra das cláusulas di testualmente: *A pesares de que o Empregado foi contratado pra desenvolver o traballo en principio especificado, o Empregado estará de acordo en desenvolver calquera outro traballo que lle poida mandar o Patrón co mesmo salario/hora especificado.*

Todo esto quere decir que, alínda que un home seña contratado pra a oficina ou pra a cociña do barco, en calquera intre o Patrón pódese mandar pra mariñeiro ou

NESTA ILHA DE FERRO NO MEDIO DO MAR TRABALLAN, 84 HORAS A SEMANA DURANTE MESES, CENTOS DE GALEGOS PRA GAÑAR A VIDA

pra calquera outro traballo, e se non está dacordo pode ter ben seguro que non bota máis de 12 horas a bordo do barco.

O TRABAHO

O primeiro que cómpre suliñar é que ningún personal galego (que é a maioría absoluta dos traballadores) vai traballar nas plataformas de estracción do crudo, senón na construción e montaxe das mesmas ou dos oleoductos submareños para levar o petróleo de costa a costa.

O traballo nas plataformas, unha vez feitas e postas en funcionamento, é pra os holandeses, ianquis, ingleses ou noruegues, todos eles persoal especializado.

O primeiro gran problema con que se atopa o traballador ao chegar ao seu barco é a dificultade do idioma, pois todos os mандos que tén son, normalmente, estraneiros, é decir, unha maneira estrana de falar, unha maneira estrana de traballar e unha maneira estrana de ser.

Pouco a pouco vaise ún afacendo a esta nova realidade, e ao pouco tempo xa ún se val enten-

dendo, máis mal ca ben, cos seus mандos.

Grande é a amalgama de traballo: mariñeiro, soldador, axudante de soldador, electricista, mecánico, engrasador, cocineiro, camareiro, lavandeiro..., e moitas son as diferencias salariais entre cada unha das distintas profesións, o cal favorece enormemente ao patrón, xa que lle facilita máis o control sobre os traballadores.

Os accidentes están ao orde do día, xa que os traballo están cheos de riscos, tanto polo moito e moi apurado do choio coma polas grandes cargas que andan por encima das cabezas dos traballadores.

Vén sendo rara a tempada que non hai algún morto e logo un bon feixe de feridos: eivados, tocos, sin pernas, coxos, etc., e outros moitos que teñen que pasar polos hospitais pra seren curados dalguna lesión.

Algunhas compañías teñen uns bons seguros, pro outras corra a Brown & Root carecen por completo duns seguros dignos pra os seus traballadores, limitándose a mandalos pra a casa despois de teren un grave accidente, e hai que moverse moito pra poder cobrar a incapacidade de traballo por un accidente.

O QUE SE «GAÑA»

Hai quem pensa, porque así lo fixeron pensar, que o traballo nas plataformas é unha bicoca polos moitos cartos que se gañan.

Pois ben, imos tratar de descifrar o misterio:

A semana de traballo é de 84 horas: 40 normais e 44 estrás.

A semana empeza e remata a medianoite do domingo. Esto quere decir que se traballan 12 horas diárias, esquercendo que hai sábados, domingos e festivos. Cando se entra nun barco destes perdease a noción do tempo en días pra pasar á noción de traballo e horas de descanso. E todo esto, como mínimo durante tres meses.

O que pode gañar un traballador ao mes anda arredor dunhas 90 mil pesetas no persoal non

qualificado, pero esto non é a realidade do salario dun mes, xa que as horas normais de traballo nun mes de 4 semanas veñen sendo 160, namentres ali traballanse 336 horas, que é máis da doble das horas normais de traballo. O que quere decir que alí un home nun mes traballa dous, sendo entón o salario a mitade do que realmente é.

De todos os xeitos, esto non é o que lle interesa ao emigrante, pois cando se sae da terra xa se vai disposto a todo, e sobor de todo a gañar o máis posible no menor tempo preciso, e entón é cuando se lle ve a rentabilidade a un traballo que vai resolver momentaneamente algún problema.

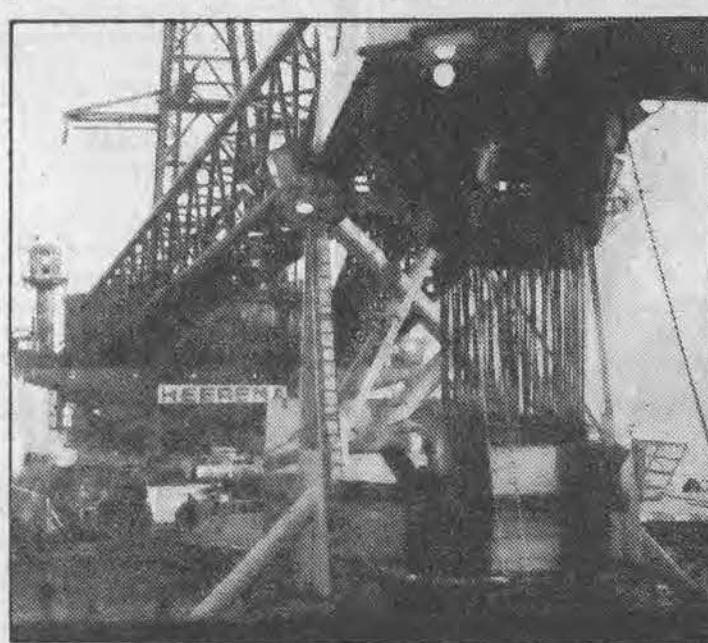
Todos estos cartos pódennos parecer moitos a quien os mira desde eiquí, pero pra quem traballa coma unha besta lonxe da súa terra sempre serán poucos, e sobor de todo vendo como outros homes simplemente por ser ianquis ou holandeses levan a doble do salario ca eles con condicións de traballo moi menos duras.

ILLADOS DO MUNDO

Consecuencias pra os traballadores serán o total desvencello da súa terra, da realidade na que se desenvolven os seus paisanos, os seus amigos. Moitos sentímonos estranos na nosa terra despois de pasar catro ou cinco meses sin máis noticias ca unhas cantas cartas ou un número dun xornal con dous ou tres meses de retraso.

¿De qué te podes enterar dende Nova Zelanda, Tailandia ou o Golfo Pérsico? Outra das consecuencias será a insolidaridade e o egoísmo que vai prendendo pouco a pouco en cada home, que chega a convertilo nun adulador dos mандos e nun traidor pra os seus compañeiros, dadas as inconsistentes defensas frente ao capricho do xefe, que pode poñer a ún na casa cando lle peta.

Esta é, pois, a triste realidade de máis de 25 mil galegos espiñados polo mundo adiante na percura dun medio de vida que lles é negado na Terra.

UN TRABAHO DIFÍCIL E ESGOTADOR, MALAS CONDICIONES DE VIDA, E CONTRATOS EN BRANCO PRA UNS HOMES QUE LLO DAN TODO AS COMPAÑIAS ESTRANXEIRAS

«Recorrede as rúas de Xerusalén; ollade e informádevos; buscade polas súas prazas a ver se atopades un varón, ún soio, que obre a según xusticia, que garde fide lidade, e perdoareille». Xeremías, cap. 5, vers. 1

Cando o Bispo de Mondoñedo-Ferrol, Miguel Anxo Araúxo Iglesias, nun tempo o portavoz máis crítico da xerarquía eclesiástica no noso país, evitou manifestarse directamente sobre temas que forman parte do seu día a día, preferindo elaborar as respostas el soio,

esta entrevista deixou de ser entrevista e reconvertiu-se nun cuestionario que impide a intervención do xornalista, a aclaración, o contraste, a recollida lisa de actitudes. Non queremos, pois, opinar dos motivos desta cautela ou silencios implícitos.

«O meu pobo está asoballado por bertoláns e apoderáronse del os cobradores de trabucos. Pobo meu, os que che chaman benaventurado, eses son os que te traen enganado e desfán o camiño que ti debes seguir». Isaías, cap. 3, vers. 12

MONSEÑOR ARAUXO «Cecais sí, pero...»

Sobor do Concilio Galego
vostede falaba hai algún tempo que tal como estaba plantexado non permite a participación popular, nin puise as opiniões dos galegos encol dos temas conciliares. ¿Cál é a súa postura actual?

O Concilio Pastoral de Galicia foi unha oportunidade histórica pra a Igrexa Galega. Teño que reconocer que non se aproveitou na medida que sería de desxiar. As causas son moi complexas. Nembarcantes penso que, aínda con todas as súas limitacións, sinala un fito na historia relixiosa de Galicia e que xa non se poderá facer a historia da Igrexa Galega sin facer referencia a este acontecemento.

O seu labor coma Rector do Seminario de Ourense conduciu á formación dun grupo de sacerdotes progresistas que dinamizaron o labor pastoral na diócesis. Hoxe estes sacerdotes atopánsen «Inhabilitados» pola xerarquia de Ourense. ¿Cál é a súa opinión sobre o tema?

A miña experiencia coma profesor e rector do Seminario de Ourense foime moi agradable. Teño os millores recordos daqueles tempos. Traballei allí por formar sacerdotes, sacerdotes, nada de progresistas nin conservadores. O meu labor foi levado a cabo antes do Concilio, durante o Concilio e pouco máis. Non son quén pra xuzgar os resultados do meu traballo, nin moi menos a situación dalgúns sacerdotes aos que eu axudei a formarse. Só che poido decir que a todos quero e recordo con agarimo.

¿Coida vostede que a posición da Xerarquia Eclesiástica española encol do tema da libertade de ensino pode ser assumida en Galicia, cos problemas que está provocando na nosa nación: falla de escolarización, precios prohibitivos nos colexios privados, incluso relixiosos? ¿Pensa que é xusto o sistema de subvencións do Estado ao ensino privado?

A miña postura encol do ensino tamén foi definida públicamente e mesmo en galego, hai uns dous anos. Estou a prol da libertade do ensino e encontra da escola única. Todo ensino ha de ser un servicio público que pode ser prestado pola iniciativa privada ou pola iniciativa estatal. Se a transmisión da cultura non se fai na liberdade, entón non sería unha auténtica transmisión de cultura; remataría por imponerse un tipo homoxéneo de home. Cando estamos a defender a democracia, ba-

seada na libertade, unha escola única non deixaría de ser unha dictadura do pensamento, a pior e más fonda das dictaduras.

Estou dacordo en que o papel do Estado na planificación do ensino deberá ser cada vez más importante. Con esto non quero decir que esteña dacordo co ensino de hoxe. Pra miñ o problema do ensino clasista, que rexito, está no problema da gratuidade. O sistema das subvencións, tal como está agora, coido que non é o mellor. Eu preferiría, primeiro, que tales subvencións fosen ás familias, non aos centros, e segundo, que o Estado facilite a presencia da iniciativa privada no mundo rural. Estou convencido de que aquela iría, nunha parte non pequena, ao mundo rural ou mariñeiro se o Estado lle dese facilidades pra facelo, que non o leva feito. ¿Qué sentido tén de economía que se constrúa un novo colexio nacional ao pé dun colexio privado, cando non hai matrícula dabondo pra os dous? Pois esta lévase feito no mesmo mundo rural.

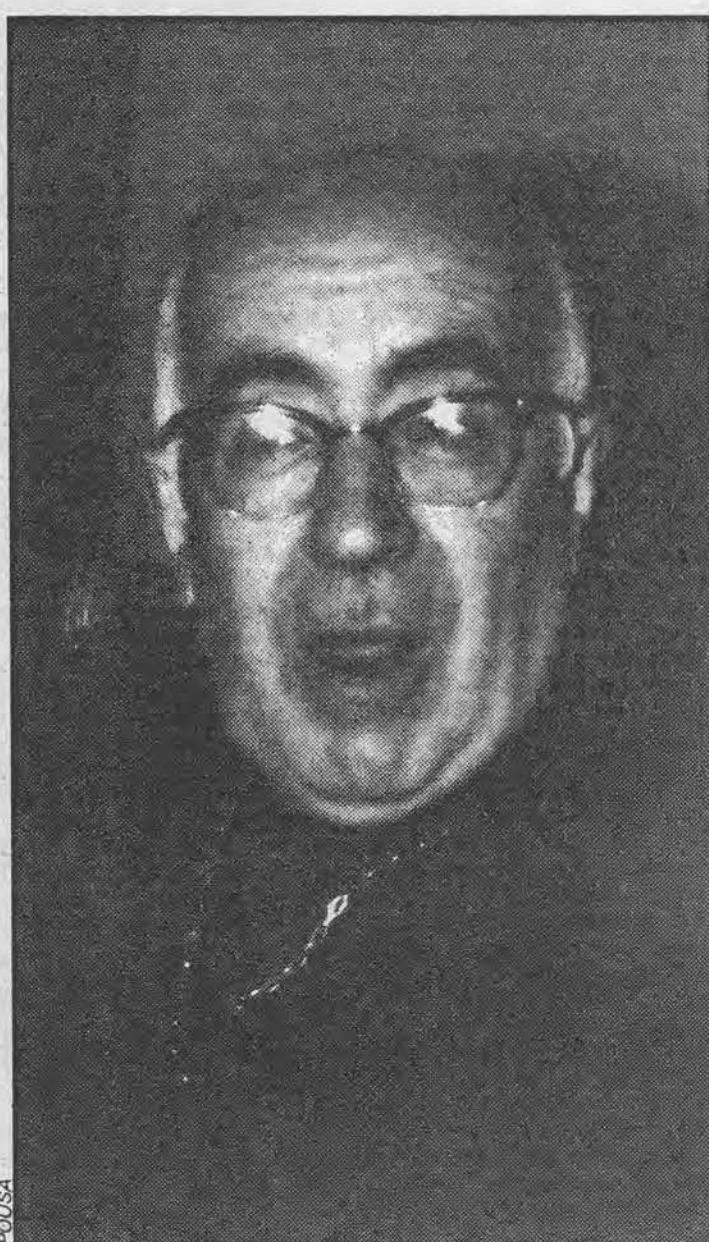
¿Cál é o seu punto de vista encol dos problemas sociais que afectan ao pobo galego: emigración, paro, etc.?

En canto ao problema da emigración galega, levo xa escrito da-bondo. Dá a sensación de que Galicia naceu pra amigrar. Parece evidente que unha das causas desta nosa sangría emigrante está na pouca atención que os poderes centrais e máis o gran capital levan prestado ao noso pobo. Un pobo sin comunicacións viarías, cunha agricultura subdesenrolada, sin industria, non tén outra solución ca emigrar. A emigración galega foi sempre unha necesidade económica, nunca un dereito. A situación actual da emigración é moi doente, xa que ao atoparse por unha banda prácticamente pechada, e por outra ao non crearse en Galicia novos postos de traballo, o emigrante atópase nunha situación cásque de desesperada. Non podemos tampouco esquerer que os menos favorecidos pola emigración levan sido os mismos emigrantes e o seu pobo. O diñeiro da emigración non tén sido empregado no desenrollo do noso pobo. O grande capital fixo-se con el e cecais parte volva a estar no estranxeiro, posto a bon recaudo.

Este problema da emigración vai moi vincellado co problema da falla de postos de traballo e a realidade actual do paro. Xa vai facer un ano que chamei a atención encol deste problema do paro, que se leva agravado desde entón. Só na cidade do Ferrol debe haber uns dez mil parados e, polo de hoxe, non se albla esperanza de solución. Eu certamente non a teño, pero coido que é un problema ao que hai que prestarlle a maior atención.

Outro problema social da Galicia de hoxe, é o problema dos homes do mar. A pesca está a sufrir unha crisis moi grave pola determinación das dúas centas millas por toda a estrutura socioeconómica desta industria.

Pero pra miñ o problema máis fondo de Galicia é o problema do mundo rural, o dos nosos labregos. O campo galego non leva todo a atención debida. A nosa agricultura é unha agricultura subdesenrolada, aínda conocendo os pequenos adiantos que se levan feito. Impónse un estudo serio e práctico de reestruturación do noso campo. O noso campo tén posibilidades, é un campo rico, pero os homes que o traballan son probes. Hai que revisar muitas cousas, como pode ser eso da cuota empresarial agraria, a co-

mercialización dos produtos campesiños, os cretos, os precios dos seus produtos, etc. Eiquí sí que é todo un mundo que hai que refacer, sin esquerer o problema da cultura e promoción cultural do labrego, pois cecais ahi esteña grande parte da solución aos seus problemas.

Eu teño esperanzas que os galegos tomemos conciencia da nosa identidade, dos nosos problemas e das nosas posibilidades e poidamos chegar a ser os verdadeiros protagonistas dunha transformación fonda e radical.

Vostede na algúnsa carta pastoral pronunciouse pola promoción de noso idioma, e nembarcantes atopámonos con feitos contradictorios coma que os seus escritos no Boletín Diocesano están en español e incluso parece que os Cursos de Forma-

ción Teolóxica impóñense neste idioma. ¿Cál é, pois, a súa postura definitiva encol do tema?

A miña postura encol do uso da nosa lingua na Igrexa coido quedou moi clara na carta pastoral á que ti fas referencia. O que dixen entón, sigo a defendelo hoxe. En canto a que non parece que sexa consecuente cos principios ali espostos, xa que os meus escritos siguen sendo en castelán, non é esauto, pois penso que levo publicados cásque tantos en galego coma en castelán. Abonda ver os Boletíns diocesanos ainda que non todo está allí imprentado. ¿Qué debería ser máis consecuente? Cecais si, pero non se pode esquerer que estamos nun intre de cambeo, e non sempre se pode facer o que se quere facer. Hai unha pedagogía de cambeo. Por outra banda os atrancos que ún atopa non son pequenos.

Portomarín:

Festas de FENOSA

Nos arcos que hai baixo da Casa-Axuntamento, nunha das paredes, vese unha placa que reza:
«Portomarín, llave del Miño en el Camino de Santiago, ciudad histórica del siglo XII, anegada por las aguas del embalse de Belesar, ha resurgido a la vida, con su intacta monumentalidad, bajo la égida del Caudillo Francisco Franco en el año del señor de MCMLXIII».

PACO ARRIZADO

Mesmo diante dos arcos do Axuntamento hai unha mesa na que se ven botellas con augardente. A mesa está arrodeada dun letreiro no que se lê: «Venta de aguardiente de Portomarín con la garantía del Ayuntamiento. 175 pts/botella».

Detrás da mesa está unha moza, vestida co traxe típico galego, que vai vendendo as botellas de augardente «con la garantía del Ayuntamiento». Xa choca que, contrastando con tanto letreiro en español, estivese unha moza disfrazada así. E con ela falamos: «Estou vestida así de traxe de gallega porque como é unha festa típica de aquí, querían que nos vestíramos de gallegas... pero non son da Sección Femenina... prestáronme o traxe».

A moza veese contenta no seu papel. Non lle pagaron por eso, senón que, como nos dixo, faino «máis ben por entusiasmo». Da festa opina: «Eu creo que está moi bon e que medra, que prospera». Quixémonos meter un pouco con ela e dixémoslle que hai quen desconfia da augardente «garantizada». «Eu creo que esta augardente tén un precio normal. Ademais é seleccionada. Porque mesmo en Portomarín hai algúns que traen uvas de fora e entón non fan augardente de aquí lexítima». Seguimos insistindo no sentido de que noutros postos vese cómo van destilando a augardente. «Eu creo que é o mesmo porque ésta é destillada coma a que hai ahí embaixo, só que o teñen que destilar antes pra embotellalo». Parece que está contenta das vendas... despois de todo é un dia ao ano.

O SEÑOR CONDE PRESIDEO TODO

Xa o estupendo grupo de gaiteiros «Os cinco de Galicia» e o conxunto de danzas «Os zoquelíños» de Oza dos Ríos (A Coruña) estaban cansos de facer o seu número nun marco artificioso, nun pobo híbrido de gallego e castelán.

Non moi lonxe o busto do Señor Conde presideo todo con aire de «faraón». Da «intención oficial» que hai na organización desta festa dá boa mostra o que nos dixo ún que veu curiosear: «é unha festa de carcas».

Nós só queremos sinalar que este ano entre os «nuevos caballeros de la Orden Serenísima de la Alquitrana» atopase don Ricardo González de Tejada, xefe administrativo de espropriacións de FENOSA. Nótase que a Fundación do señor Conde non sómente lle interesa a electricidade, como

se cantaba nunha copla de cego que deu moitas voltas por Galicia adiante. Aos seguidores do señor Conde tamén lle interesa o folklore. Por eso, dende a friaxe da súa tumba e dende o busto que preside Portomarín sigue velando por todos.

Que a cousa morre, «les pongo folklore» pra que canten e non teñan morriña. ¿Que moitos choraron porque os botaron das millor fincas que tiveron? «El alcohol ahoga las penas, ahora voy y les monto el día del aguardiente». E polos ollos de moitos esa humedad non é de pena; é do chisco da augardente.

Polo demais a vida sigue. Claro que hai veciños que sínten morriña do que lle roubaron.

AS TARTAS

Nunha das rúas pendentes que conforman o poboado de Portomarín notámos, coma se fora un punto da romería, un ir e vir de xentes que entran nun local sin nada e saen cunha caixa baixo do brazo. E un forno de tartas que, asegún rezan as caixas, fai a «tarta de améndoas más famosa de Galicia». A dona cóntamos que xa no pobo vello se facían tartas: «O abó do meu marido trouxo a fórmula da Arxentina xa há moitos anos».

Máis adiante un posto de pulpeiros de Monterroso, que vai a Portomarín todos os días de festa e de feira. Un dos pulpeiros opina que o pobo medrou moito dende o asolagamento, que viven moito mellor. «Se o monte que teñen elquí vale máis ca o que tiñan em-

baixo... o que pasa é que a xente agora non quere traballar».

Un veciño de Paradela que logo atopamos pola rúa tamén opina que Portomarín gañou: «Hai animación sempre. Hai os dominigos que vén o folklore... Esto está sempre moi animado».

O EMBALSE

Nunha fiesta vemos amosado un home vello que está ollando todo o ambiente festeiro. Subimos as escalañas e logo de abrirnos a porta conversa con nós un tantiño: «Eu son desta comarca e viví no pobo vello... e dende logo

non saímos gañando nada co embalse. Pero hai que ir marchando como se poída. Embaixo tiñamos boas fincas e leváronas todas e o monte que temos agora tamén o tiñamos antes. Agora elquí vivimos algo mellor porque traballamos moito máis e o mundo está máis adiantado».

¿QUÉ TAL SE DEFENDE O COMERCIO EN PORTOMARÍN?

Deféndese un dia ou dous pero comercio hai moi pouco. Antes había máis porque eran corenta e tantas familias máis no pobo de embaixo. Marcharon por ahí... pra os pobos, ou mercaron terras por ahí por fora.

¿Daquela xa había festa da augardente?

Non, esta festa é nova. A festa da Pascua hóbao sempre e había moita xente. Máis ca agora. Víñan cobertoreiros, xamoneiros... Todo acabouse.

Noutra casa do novo Portomarín unha veciña quéixase de que o pouco que nos quedou é o máis malo porque o millor tapouno todo o embalse. As hortas que nos deron son bastante boas pero como non hai con qué abonalas haberá que sementar menos. Dende logo que haberá que mercar o abono pero nunca será coma antes porque como tiñamos abono de toda clase de gando e as terras eran boas ao millor con medio quintal de patacas... á hora de ir recollellas non había xugada que as trouxera pra a casa... E tiñamos de todo. Agora no monte cóllese patacas, millo, pro do máis temos que esquencernos.

¿QUÉ TAL PAGARON DAQUELA AS TERRAS?

Aquela foi un escándalo. Pagaron igual o mesmo a boa coma a mala, a mil pesos a área. Se cada milloraron algúns...

¿TIVERON QUE CAMBEAR DE VIDA MOITOS VECIÑOS?

Sí, embaixo había máis comerciantes. Algúns dos que deixaron o comercio están empregados. Un en Correos, enfin, como poden.

¿E VÁISE DEFENDENDO A XENTE?

Malamente. Se houbera algo de industria podíase vivir, senón... A xente nova está marchando e o malo é que non tén pra bñde.

Rematará falando de que deñantes non había festa da augardente. Pero ao vir pra enriba deron en darlle un pouco de ovación con eso da augardente. E augardente faise unha pouca... Moita non, porque viñas quedaron poucas. Nós mesmos tiñamos ao millor 15 viñas e quedáronos dous.

Foi un día ao ano na historia de Portomarín, un pobo híbrido. Mentras, a presencia do «faraón», do Sr. Conde, sigue ali, en imaxe e en dominio, presidindo todo, víxilando todo...

AOS NOSOS SUSCRITORES

Pregámoslles disculpen o retraso con que lle chegou o número anterior, debido a que Correos pechou do mércores ao luns.

SUTeca

Santiago de Chile, 26 - bajo
Teléfonos 58 96 39 - 59 99 72
SANTIAGO

ESPALE CULTURA AGASALLE CON LIBROS

LIBRERIA SEOANE PONTEVEDRA

LIBRERIA XA

Vila de Negreira, 3
Tlf: 261975
A CORUÑA

BRU

Distribuidor
FERRETERIA
SILVA
PONTEVEDRA

OS PINOS A DEGRADACION DO NOSO CHAN

RAMON VARELA DIAZ

Asegún o último Inventario Forestal do Ministerio de Agricultura — 1973 — Galicia tén unha superficie de 1.129.000 Has. adicada a alvoredo, que representa o 38,4 por cen da superficie total do noso país, repartida do seguinte xeito:

Pinos, 673.000 Has., das que 55.000 corresponden a «*Pinus radiata*» e 617.000 a «*Pinus pinaster*». Ademais, hai 27.000 Has. adicadas a outras coníferas, nas que se inclúen diversas especies de pinos. **Eucaliptos**, 87.000 Has. **Carballos**, 139.000 Has. **Castiñeiro**s, 85.000 Has. **Otras especies**, 177.000 Has.

Unha serie de razóns biolóxicas fanno ver que os pinos non son os álbres máis axeitados pra facer repoboamentos indiscriminados en Galicia, xa que todas as álbres pra poderen vivir necesitan zugar da terra auga e sustancias, que pasan primeiro pola raíz e despois ao tronco e máis ás follas. E nas follas onde se van acumular elementos coma o calcio, fósforo, nitróxeno, etc., que volverán a quedar no chan, coa caída daquelas, á disposición das álbres.

Este ciclo repite todos os anos se as álbres son de folla caduca, coma os carballos, pero non acontece o mesmo naquelhas especies, coma os pinos, nas que as follas duran varios anos e a consecuencia deste feito as sustancias zugadas pola raíz non volven axiña á terra, ocasionando, deste xeito, o empobrecemento do chan.

Por outra banda, os pinos contribúen a aumentar a acidez no chan, que en Galicia xa é de por si dабondo elevada. O degrau de acidez está determinado pola ausencia de ións calcio ou magnesio fundamentalmente, ións moi importantes pra os ácidos húmicos que hai no chan. As follas dos pinos conteñen moi pouca cantidade de ións calcio e magnesio e devóllense á terra, polo tanto, moita menor cantidade destes elementos ca zugaron. Pola contra, as follas dos carballos e dos castiñeiro són ricas nestes elementos e axudan de maneira beneficiosa a corregir a acidez. Asimismo, as follas destas álbres, despois de caír, desaparecen axiña, cousa que non acontece coas dos pinos xa que as súas follas conteñen sustancias, como a lignina, difíciles de romper polos microorganismos do chan encargados de degradar as follas e de poñer a disposición das álbres os elementos que liberan. Por esta razón, as follas longas e estreitas dos pinos acumúlanse na terra en camadas e tardan anos en desaparecer, funcionando, ademais, coma un bon combustible e coma alimento pra a propagación do lume nos boscos.

Os pinos tamén son álbres que interceptan gran cantidade de chuvia coas súas follas: a cantidade de auga que chega á terra nun día de chuvia nun bosco de pinos é moi inferior á que chegaría nun

árboreo de álbres de folla caduca, polo que a sustitución de carballos ou castiñeiro s por pinos, ou a nova implantación de pinais, conlleva a diminución da auga nas capas superiores do chan, e polo tanto a desaparición de especies adaptadas a este medio, o que significa a nivel biolóxico un trastorno do equilibrio ecolóxico.

Otro efecto perjudicial dos pinos é que polas raíces espulsan sustancias químicas que van afectar a todo tipo de vexetación que viva perto deles, e na maioría dos casos ocasionará a morte ou axudará á desaparición de moitas especies herbáceas que formaban o souto-bosco. Estas sustancias tóxicas excretadas polas raíces son arrastradas polas augas de chuvia hasta os ríos e augas de rega, e poden chegar a ocasionar ligeiros trastornos mesmo na vexetación de lugares arredados das zonas plantadas de pinos.

Estes efectos biolóxicos, coma o empobrecemento do chan, aumento da acidez, excreción de sustancias tóxicas, diminución da auga na terra, etc., veñen demostrar a irracionalidade dun repoboamento forestal feito con pinos en Galicia. As razóns económicas que guiaron este tipo de repoboamento foron moi claras: a necesidade de abastecer a demanda do mercado español de pasta de papel e aglomerados, que aconsellaba a plantación de álbres de crecimiento rápido. Este repoboamento levouse a cabo sin ningún tipo de análisis científico, necesario pra un cambeo de vexetación de tanta importancia.

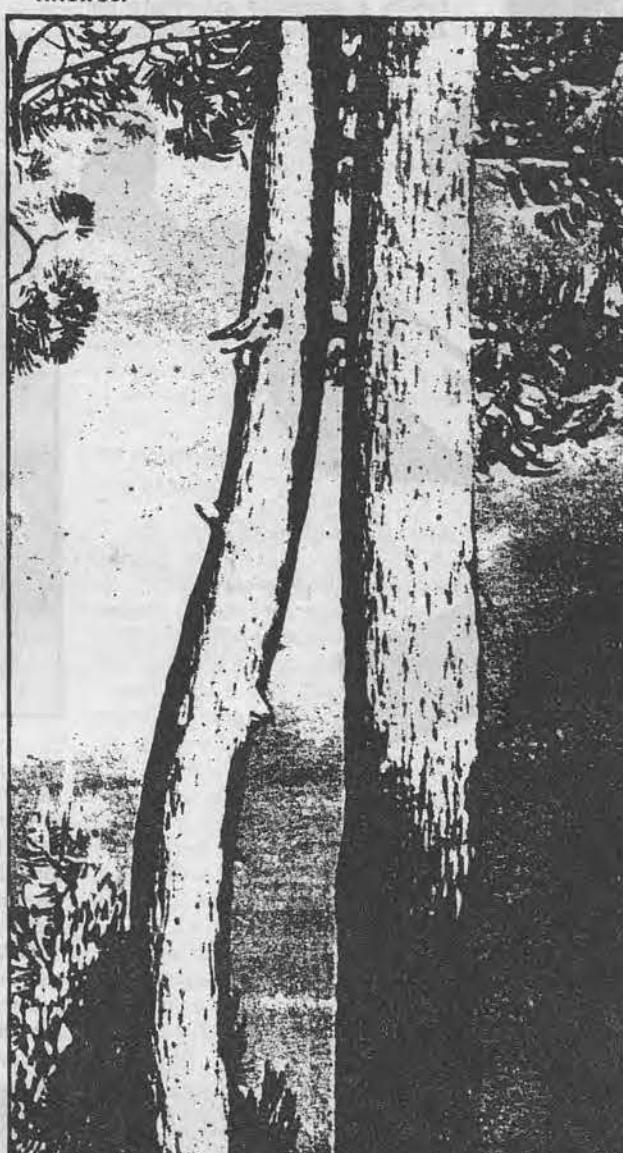
O repoboamento forestal axeitado a Galicia debería facer tendo en conta o seguinte:

1.º — Os pinos, dado que teñen capacidade pra vivir en chans probas e rocosos, e hasta na mesma área, utilizalos pra repoblar zonas con esas características, axudando así a que non se erosione esa terra.

2.º — Utilizar álbres de folla caduca axeitados ao noso medio (clima, chan...), que ainda que non son de crecimiento tan rápido coma os pinos, enriquecen a terra, conservan o equilibrio ecolóxico e en derradeiras teñen unha rentabilidade económica, ainda que a distinto plazo e pra distintos fins (moblaxe, construcción naval, embalaxes, tonelería, industria química e farmacéutica, curtidos, etc.).

3.º — O repoboamento forestal é un capítulo da calquera Reforma Agraria e polo tanto debe respetar sempre aquelas zonas utilizables pra pasto ou pra calquera tipo de cultivo, sin interferilas nin invadirlas.

Somente un repoboamento forestal feito dentro dunha Reforma Agraria Galega (planificada e executada en Galicia) pode darnos a seguridade de servir únicamente intereses galegos tanto dende o punto de vista biolóxico coma do económico.

historias de esmagados

Por X. MARIN

O MUNDO

Farid Fayed, portavoz da OLP en Galicia, espresaba neste xeito o significado do 30 de marzo mentres a resistencia palestina enfrenta no Líbano un intento máis de aniquilación dos seus dereitos por parte do exército israelí, a negación do dereito a vivir no seu país, a recuperar o seu país. Unha invasión que recolle o froito da colaboración do fascismo e do imperialismo contra da resistencia palestina con expresión nida nos feitos do 1975, cando os falanxistas libaneses montaron un exército para luchar contra das forzas progresistas daquel país aliadas

da OLP. No 75, o pobo e a esquerda libanesa xunto coa resistencia palestina enfrentáranse non só aos falanxistas senón asimismo ao exército sírio e ao exército israelí e porque cada minuto calaunha bomba nos campamentos, porque nunha guerra aberta era imposible ganhar a batalla, pra evitar o xenocidio, tivemos que pactar co réxime sírio, un réxime que apoiara anteriormente a resistencia palestina pero que, diante do posible trunfo da esquerda libanesa en alianza coa OLP, pre-

feriu intervir a favor da dereita libanesa pra impedir unha República Socialista Revolucionaria en Líbano, que fai fronteira con Siria, e pra non permitir que o pobo palestino pudese contar cunha retagarda forte nun Líbano decididamente progresista.

INVASIÓN PLANEADA

De novo hoxe, e tamén sobre territorio libanés, o exército sionista israelí tenta, con 40.000 homes por terra, apoiados por mar e aire, liquidar aos denominados por Begin terroristas palestinos. Non se trata, como informaron as axencias internacionais, dunha contestación ou venganza, diríamos, é operación guerrilleira levada adiante o 11 de marzo en Tel Aviv por un comando palestino, é unha invasión planeada e unha vella pretensión de Isreal: ocupar o Sul do Líbano. Por outra banda, a operación guerrilleira de Tel Aviv non era unha acción terro-

«DIA DA PATRIA PALESTINA»

«O DIA DA PATRIA PALESTINA é o dia de quen noso pobo non acepta a espulsión, a nostración que o home está vencellado á súa Terra que den-

1948 douce millóns e medio de palestinos sofrerán desterro, 400.000 sobreviven nunha Palestina ocupada e un millón habita a Cisxordania e Gazavadiada chamado Estado de Israel na guerra «os seis días». Pobo que sofre discriminación, tortura, represión, Palestina ocupada pero que dentro da Palestina celebrou onte, 30 de marzo, o III aniversario de día, un día semellante ao da Patria Gali, un día de loita e confianza na vitoria.

reconstrucción do «Fogar Nacional Xudeo». A política de atracción de emigrantes pra Palestina comenzará baixo dominio colonial da Gran Bretaña a partir do 1920, que reprimirá as primeiras contestacións populares anti-sionistas. No 1937, Gran Bretaña decidiu colocar unha «nación xudea» no mesmo corazón de Palestina en base ao informe da Comisión Peel que propugna a creación dun Estado doble. Esta

decisión tén como resposta unha conferencia de Estados Árabes que mantén concluída nunha declaración de 10 puntos: Palestina é parte inextricable do mundo árabe. Anulación da declaración de Balfour. Unha Palestina árabe sin dominación inglesa, e formalización dun Estado Latinoamericano Palestino con garantías pra a emigración xudea.

Pola súa banda, Gran Bretaña propõe posibilitar a creación dun Estado doble.

rista contra civís. Nós non destruímos o autobús, senón que foi obra do propio exército israelí ao descubrir ao comando palestino viaxando no transporte público. O grupo guerrilleiro tiña un oxetivo en Tel Aviv e viaxaba, por unha cuestión de seguridade, no autobús. A nosa organización non tén feito público ningún anuncio a operación que o comando tiña que realizar, ao mellor porque quería repetirla ou porque ainda hal membros do comando sin localizar no interior. Mais voltando á vella pretensión sionista de ocupar o sul do Líbano, a invasión atopou grande resistencia por parte do exército palestino, os israelís non conseguiron tomar ningunha das cidades principais e, como sempre, atacaron os campos de refuxiados.

A ORIGEN DO CONFLICTO

No 1897 o Congreso de Basilea formaliza o movemento sionista. E no 1917, e ao través da Declaración Balfour, Gran Bretaña propón a

PATRIA TERRA»

A é o dia de que o sionismo, a mostra de a Terra que dende o de países sofrer o unha Patria ocupada e Gazas vividas polo terra «deis días». Un torturado represión na dentro da Patria o III aniversario deste Patria Gás, un día de a vitoria.

posta unha pública o seu libro branco sobre árabes que mantén a creación, nun plazo de 10 anos, dun Estado binacional, parte árabe e xudeo a nivel político. ¿E a Anulacelével económico? —corria o ano Unha (1939). A nivel económico, o sionismo internacional xúntase en New York pra decidir levar adiante pra a seu Estado xudeo en Palestina, nas mans da chamada Axencia Xudea, o estado que englobe, ademais, se en Bretaña, se possibile, a Transxordania, e ao

través do que se consiga a hexemonia no desenvolvemento económico e o control en todo o Oriente Medio.

ANTI-SIONISMO MILITANTE

O movemento sionista, fundado a fins do XIX, é un movemento do capital internacional —declara Farid Fayed— que eo amparo do sufrimento que rodeou ao pobo xudeo na Europa, lanza a ideoloxía da super-raza, do pobo preferido polo seu deus, da terra prometida. A banca xudea durante a primeira guerra mundial apoiará a Gran Bretaña e a Francia a cambio da Declaración Balfour que senta as bases para a emigración xudea a Palestina. E cando o imperialismo considera que as colonias xudeas son suficientemente fortes no interior do noso país, déixalle o mandato ao movemento sionista e aos grupos terroristas que posteriormente constituirán o Estado de Israel.

Nós loitamos contra do movemento sionista e contra todo o que entenda que pode espulsar ao noso pobo da súa Patria, nós loitamos pola liberación do home —non sómente o palestino, de relixión islámica ou cristiana, senón tamén pola liberación do home xudeo das poutas do sionismo, enganado pola ideoloxía da super-raza—, e loitamos pola liberación da Patria Palestina e por un estado democrático e laico onde poídan vivir todas as comunidades en igualdade de dereitos.

No 47 Gran Bretaña transmite o problema palestino á ONU e, a pesares de que os xudeos non teñen máis do 6 por cento da superficie total do país, a Asamblea Xeral recomenda o establecemento dun Estado Xudeo concedéndolle ao redor do 54 por cen do territorio. Israel ocupará, inmediatamente, máis do 80 por cento da superficie Palestina, e declarase independiente, de maneira unilateral, ao tempo que os ingleses, o 15 de maio do 1948, rematan o seu mandato. Cando xa Palestina está dominada polos grupos militares sionistas Haganah e Irgum, Exipto, Irak, Siria e Transxordania iniciaron unha guerra contra Israel que rematará no armisticio de Rodas, marxinando o problema dos palestinos. O seu precedente está no pacto secreto de Transxordania con Israel pra levar adiante o reparto de Palestina, seguindo prácticamente a resolución da ONU anque Israel ficaba coa cidade de Xerusalén e o país árabe —baixo o rei Abdala— ocupaba un tercio das terras, e no ano 50 convertíase na Xordania, centrándose o problema, a partires dese intre, nos campos de refuxiados. Os palestinos nunca reconocerán nin o acordo pola ONU nin o reparto do seu país e conseguirían, na organización da Resistencia, sistematizar e dar a máxima coherencia á súa alternativa de liberación.

O ANO DA DECISIÓN

... Ninguna zona árabe deberá sentirse segura e lonxana do epicentro da explosión... Sabede, revolucionarios e héroes, que cada batalla que levedes adiante nesta situación complexa tén más dunha significación no futuro da nosa loita e atinxo aos complots da alianza imperialista-sionista, dirixida polos Estados Unidos que tentan manter permanentemente a súa influencia nesta rexión... Nós, nación árabe, desexamos unha terra liberada de toda forma de opresión e de ocupación militar, económica e política...

Camaradas da longa marcha, neste ano 14, o ano da decisión revolucionaria e capital, temos confianza plena. Ao través de etapas firmes, jacheguémonos á victoria!

YASSER ARAFAT, Mensaxe no 13 aniversario da Revolución Palestina.

Despois de ter agardado moito tempo no exilio, o movemento organizativo da resistencia palestina comenza a ser un feito o 28 de maio do 1964, data de fundación da OLP. O primeiro grupo que formará o movemento de resistencia é AL FATHA, no 1965, e entende que debe concretizar a súa causa con independencia dos gobiernos árabes e co apoio do pobo árabe. Os primeiros grupos guerrilleiros actúan dende as fronteiras dos países árabes e teñen que enfrentarse cos seus propios exércitos que consideran esta iniciativa coma unha amenaza para os gobiernos reaccionarios daqueles países. O primeiro mártir da revolución palestina caíra a mans do exército xordano, persecución que terá un espoñente claro no 1970 cando Hussein, co apoio dos Estados Unidos, organiza un exército beduíno contra a resistencia e tén lugar a matanza de setembre, o «Setembre negro», con 24.000 mortos e o ataque con napalm aos campamentos. Desde xeito, os palestinos pasan, a niveis prácticos, a ser prisioneiros dos países árabes, que cando queiran poden atacalos, perseguilos, negalos, amais de soportar as continuadas agresións do exército israelí.

O PRIMEIRO PROGRAMA

Na realidade os palestinos representan un xermolo revolucionario en cada un dos países onde se asentan e deciden, frente á actuación dos gobiernos, atraguer ás forzas progresistas e populares dos países onde se refuxian así coma internacionalizar o conflicto, despois de que, e a partes da guerra dos 6 días, AL FATHA lance un programa indicativo e amplio coma solución política para o Oriente Medio, que se concretaría en: resistir hasta o fin ao imperialismo israelí, optar pola loita armada revolucionaria coma única via para a liberación de Palestina, creación dunha Palestina árabe que respeite ás minorías xudea e cristiana, non admitir ningún tipo de acordo que lesione os intereses do seu pobo, defensa do socialismo

YASSER ARAFAT: «AO TRAVÉS DE ETAPAS FIRMES, ACHEGUÉMONOS A VICTORIA!»

árabe coma xeito de goberno, organización militar da resistencia reclamando da solidaridade árabe o derecho a utilizar as nacións limítrofes coma retagarda, e chamamento a un mando militar unificado.

AS RESOLUCIONES INCUMPLIDAS

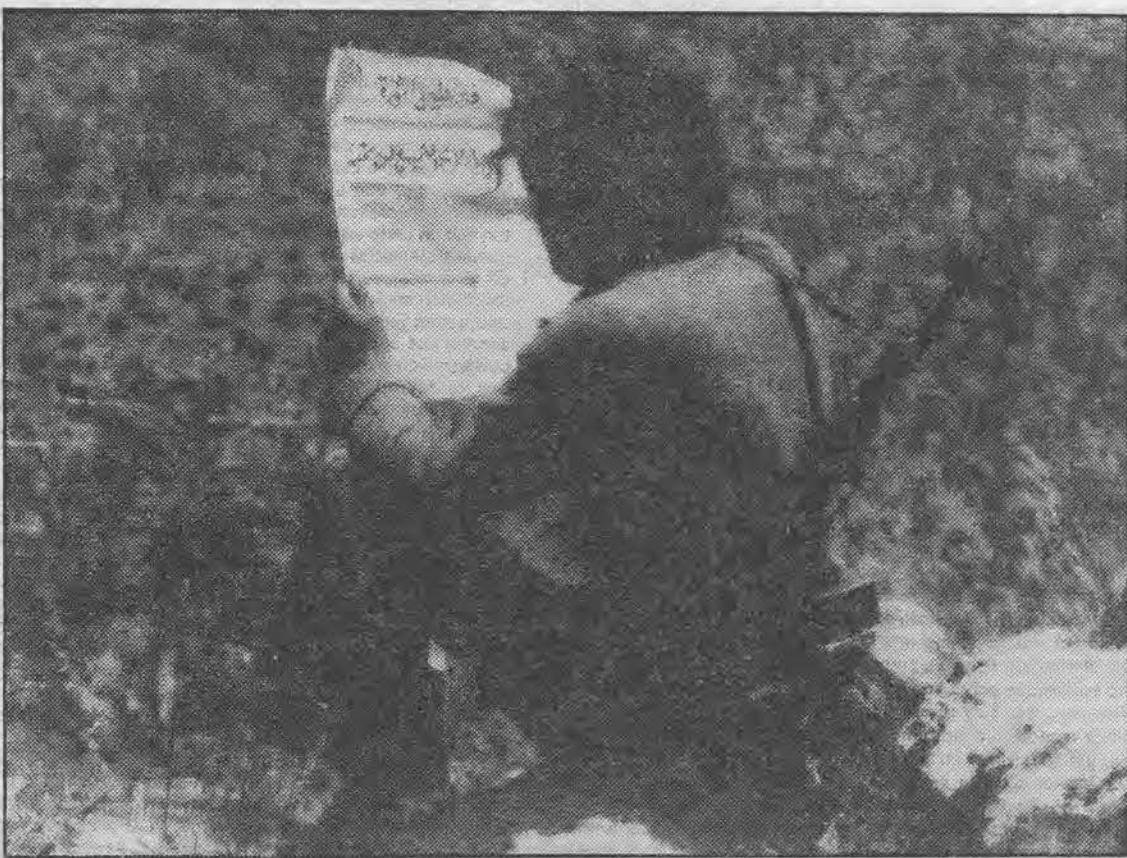
A ONU intervui formalmente no conflito palestino dictando dúas resolucións —incumplidas— que se corresponden coa 194 e a 242 e nas que, con gran laconismo, reconoce que de feito os xudeos representan o 81 por cento da poboación do Estado de Israel e que son prácticamente donos dos seus bens, ainda que obriga a indemnizar aos desposeídos e espulsaos ou ben a admitir que os refuxiados sexan repatriados. Pero nin siquera estas mínimas garantías foron cumplidas nalgún momento por Israel. A resolución 242 foi tamén rexeitada pola OLP por non seren nela recoñecidos os lexitimos dereitos nacionais do po-

bo palestino ao que simplemente trababa coma refuxiados.

Recordemos, tan só, que cando no 1917 Gran Bretaña fai a declaración Balfour, o 90 por cento da poboación de Palestina era árabe e non había no territorio máis de 56.000 xudeos que poseían o 2,5 por cento das terras, mentres que os árabes de Palestina eran propietarios do 97,5 da terre.

O POPO PALESTINO E A ONU

Dende o 48 ao 56, a ONU estivo dominada polo imperialismo, e despois de xeito compréndese a declaración de participación de Palestina. Hasta que na ONU tiveron cabida unha chea de nacións recentemente liberadas do imperialismo e do colonialismo, e o panorama cambiou radicalmente: agora é a ONU quem reconoce os dereitos nacionais palestinos, e declara o sionismo coma unha ideoloxía expansionista e racista nas resolucións 3.236 e 3.379.

Réplica ao artigo «O anarquismo na Galicia»

FERMIN BRETEIROS

No artigo «O anarquismo na Galicia» de Xosé Paio, aparecido na sección «Tribuna» do periódico «A Nosa Terra», N.º 7, 10-16 de marzo, 1977, vértense algunas concepcións difamantes encol da postura da Confederación Nacional do Traballo (CNT), apreciándose tamén un descoñecemento histórico e unha deformación das ideas anarquistas e libertarias. E por este motivo polo que me vexo na necesidade de facer unha serie de precisóns, primeiro de tipo ideolóxico e despois de tipo histórico.

AS IDEAS

Escomenza o artigo facendo unha disquisición etimolóxica, afirmando que «na actualidade tendese a facer distinción entre ácrata e anarquista». Tal distinción non pode menos ca ser calificada coma ficticia, baseada no descoñecemento das verbas correspondentes e o seu significado. Se ben é certo que «anarquía» significa «sen goberno», tamén é certo que «anarcia» quere decir «sen Estados», estando ambos conceptos asociados indisolublemente. A disociación destas verbas pódese decir que goza do consenso da ideoloxía burguesa; pois é un primeiro paso no proceso deformador das ideas anarquistas que tratan de ser assimiladas ao individualismo e ao terrorismo a base de quitarles o seu contido orixinal. Neste erro volve a caír o autor cando dí a continuación que os ácratas son «individuos que loitan por conquistar libertades vivenciais relacionadas co sexo e a droga», semellando a súa definición a feita pola prensa reaccionaria con motivo das Xornadas Libertarias de Barcelona. Un «A» non é garantía de anarquismo como tampouco non é garantía de libertad ou loitar pola liberación sexual. O movemento marxista, influenciado polo «radicalismo» norteamericano dos anos 60, pode coincidir con algunas concepcións libertarias, pero no seu conxunto non deixa de ser lleitamente autoritario e individualista no senso burgués da verba.

Os grupos marxistas referidos, sintense desleigados totalmente da tradición anarquista ibérica, ao marxe tamén do anarcosindicalismo e incluso das tendencias individualistas do movemento libertario europeo de principios de século, representadas, se cabe, por E. Armand e Han Ryner. Cecaos nos sectores «contraculturais» mais próximos ás ideas libertarias advírtense unha certa influencia indirecta de H. D. Thoreau e B. R. Tucker, ambos norteamericanos e cuja obra é prácticamente descoñecida neste país.

A segunda afirmación que fai o autor do artigo é a de que «o anarquista... no améto galego amosa de xeito xeralizado unha postura reaccionaria con respecto ao idioma e cultura da terra que o viu nacer». A este respecto compón que o Sr. Paio precisa o que considera coma «postura reaccionaria». O anarquismo, e consecuentemente os anarquistas, non tén ningún prexuízo contra o galego, nin contra o catalán, nin contra o basco. Neste senso, lendo a nosa propaganda, veráse que parte está redactada en galego, tanto pola parte da CNT-Rexional coma pola dos grupos libertarios autónomos. Nos nosos sindicatos, os traballadores que así o desexan, falan galego, e o que o queren facer en castelán, tamén. O feito de empregar un idioma non presupón assumir a carga cultural que o acompaña, nin é garantía dunha actitude revolucionaria; chega con botar unha ollada ao programa político do PNV, ou ao Sr. Tarradellas, ou a outros partidos más á súa esquerda. Crear que a militancia idiomática dás «soleras» revolucionaria é síntoma dunha xenofobia precoz ou cecais unha simple cortina de fume de quen, prescindindo doutras más profundas matizaciones, busca clientela electoral fácilmente conformable con efectos teatrais.

Nesta liña de descoñecemento das ideas libertarias e da CNT, enmárcase a aseveración de que «a CNT non quere admitir a peculiaridade do pobo galego». Deixémoslle a palabra aos testos pra que eles desmintan tan lleira opinión. As citas están tomadas dun folleto titulado «¿Qué es la CNT?», editado profusamente pola Confederación e reproducido no libro «CNT» da Editorial Avance, Madrid, 1976. Na páxina 65 lése: «... cuarenta años da Dictadura centralista, en que las regiones han sido suprimidas y sus peculiaridades desconocidas. La reacción normal ha sido un reforzamiento del sentido de etnia, de pueblo, en cada una de las regiones españolas, algunas de las cuales se definen como nacionalistas. El problema se presenta vigoroso en regiones como Euzkadi, Galicia, País Valenciano, Cataluña y otras. La cuestión exige un tratamiento claro. La CNT expresa categoricamente su reconocimiento de las etnias, de los pueblos... La CNT debe afirmar que no considerará progresiva la posibilidad de que tal afán autonómico regional o regionalista culmine en la creación de nuevos y pequeños Estados de corte tradicional... En el momento en que empieza a superarse el concepto de Estado nacional, no es lógico favorecer tampoco la aparición de pequeños Estados nacionales, sino la de superar cualquier Estado, no importa su tamaño o localización geográfica. **Lo que importa a los pueblos es su facultad de autodeterminación y de autogobierno.**». Sigue a continuación unha ampliación dos conceptos federais da CNT que «... no se opondrá a que en virtud de ese movimiento de reacción contra 40 años de dictadura desde el vértice, puedan los pueblos o etnias manifestar de darse una configuración jurídica y autónoma propia en el sentido señalado, dejando al propio tiempo constancia de los graves defectos e inconvenientes puestos de relieve».

Remátase a postura do Sr. Paio con frases como: «Dá noxo ver as pintadas ácratas en castelán» ou «O noso idioma... tamén é despreciado polos anarquistas de Galicia». De novo atopámonos cunha opinión persoal, sempre moi respetable, pero que non deixa por eso de enmascarar un perfeito sofisma. Cada traballador emprega a lingua que se pode expresar mellor ao mesmo tempo que establece unha comunicación co receptor do seu mensaxeiro. Isto non supón un desprecio de ningunha cultura, e moito menos un afianzamento do centralismo. ¿E acaso o castelán, por si mesmo, un instrumento imperialista? ¿E que entón os obreiros de Castela son axentes do imperialismo? ¿Ou é más bien o Capitalismo o que fai do castelán un instrumento imperialista empregando nos medios de comunicación cunha intención destructora da cultura e da idiosincrasia galega?

As acusacións contra a Confederación non poden menos ca estar dictadas por un afán de protagonismo dogmático. Se o proletariado galego fala galego, na medida que milita na CNT manifestárase en galego, pois non hai Comité Central, nin Comité Político, nin nada polo estilo, que llo impida. Parece que o Sr. Paio está a pensar nun partido político cando se refere á CNT («Acaso o proletariado galego non fala galego? Pois logo») e pensa que dentro da Confederación hai dirixentes ou cabezas pensantes pra substituíren as dos obreiros, o que non é certo evidentemente.

Outra das opiniões do autor que merece un comentario é a de que «o anarcosindicalismo (foi) actuante en Galicia, xa que non galego». Eu quero saber cálles son os criterios que levan a definir unha posible actuación galega. Nunha época na que o proletariado galego era un dos máis esplorados de España, débese á CNT a maior parte das milloras laborais e sociais conquistadas. Definamos a verba galeguismo, porque no caso de que significue unha actitude de conscientia da etnia e cultura galega e unha consecuente loita pola autodeterminación e liberación dos traballadores galegos, entón a CNT sería a campeona do galeguismo en contra do que o Sr. Paio afirma (por suposto que cando un libertario fale de autodeterminación e de libertade non se cinque ao significado de autodeterminación política ou libertade política senón que quere significar **autodeterminación e libertade a todos os niveis**). Dentro dunha estrutura federal carente de máis mínima mostra de autoridade, cunha mecánica de toma de decisiones totalmente asamblearia, non cabe a distinción ficticia entre «actuante en Galicia» e «galego». As organizacións libertarias espresan en todo momento a opinión dos traballadores que a constitúen, principio que é unha constante histórica. Elqui non se pode falar de conveniencia política e de actuacións nas alturas. Por esta razón é o lector o que debe decidir qué organización pode ser nomeada galeguista: aquela que é expresión real dos obreiros galegos porque reflexa a súa voz directa e sin censuras, ou aquelas outras organizacións que aproveitándose do traballador usan do seu voto pra manifestar as opinións dos seus dirigentes. ¿Era más galeguista a ORGA, Portela Valladares ou Casares Quiroga, cos millóns de pesetas das súas contas correntes feitos en Galicia, ou a CNT que tiña os seus homes na cadea por loitar pola libertade? ¿Era más galeguista o mesmo Partido Galeguista cheo de reaccionarios ou de asesores da Patronal como V. Paz Andrade, ou a CNT cuíos homes estaban lockateados polo capitalismo vigués? ¿Era más galeguista o Partido Comunista cos seus Sindicatos marelos da república? ¿E que certas concepcións antropolóxicas saudonazis son galeguistas polo feito de espousar en galego? Detrás da palabra galeguismo paraítease demasiada mentira: a de políticos na percuta de votos é, neste íntre, cecais a máis nefasta de todas. Os plantexamentos de liberación da humanidade demóstranse na práctica; as palbras, á forza de magreiras non son máis ca baratadas de feira.

Hai unha interpretación histórica do anarcosindicalismo galego que tende a presentalo coma reformista e próximo á política. Certo sector de historiadores caracterizados, máis ca por unha búsqueda histórica, por unha xustificación histórica, entre os que se encontra A. Bozzo, demostran unha mesquina visión dos anos da República, en concreto no que se refire á CNT (A. Bozzo adicale a Confederación unhas 19 folias nun libro de 400).

Ben é verdade que se algún sector da CNT, de Santiago de Compostela fundamentalmente, manifestou certa inclinación política, non pode xeralizarse ao resto da Confederación Rexional Galaica que sempre se mantivo fiel aos principios de «acción directa» e «antiparlamentarismo». Non se desprende tan fácilmente dalgunhas actuacións, repito que localizadas, que «quel apoio do anarcosindicalismo (tendéndose á ORGA) viña ao caso polo pouca fe no abstencionismo político programado pola Confederación a nivel Estatal». De novo atopámonos con un total descoñecemento da Confederación e da mecánica Confederada. A CNT non tiña, nin tén, ningún órgano «programador» e menos a nível estatal. No 1923 fundouse a Confederación Rexional Galaica. Por se fora pouco, no Congreso do ano 1931, celebrado en Madrid, acordouse que nos Congresos Rexionais non estivese ningún membro do Comité Nacional co oxecto de evitar calquera posible dirixismo (algúnha excepción foi duramente criticada na prensa). Precisamente no ano 31, o abstencionismo estaba en auxe, o que non quere decir que certos afiliados consideren oportunamente votar ao marxe da postura da Confederación que era profundamente abstencionista.

Moitos menos despréndese do feito de que «cando se plantearon votar polo Estatuto autonómico, a CNT proclamaría o abstencionismo» que a Confederación teña un «carácter eminentemente español». Esta afirmación de A. Bozzo, citada polo autor, tén un certo réplica a catególico, a afán inquisitorial de búsqueda sistemática do «erro» pra anatemizarlo. A CNT non confía en ningunha solución política como ferramenta pra conquerir a revolución social, independentemente de que sexa consciente de que certas formas estatais sexan más beneficiosas pra o desenrollo das súas actividades, e tamén deixando ao marxe certa colaboración ministerial dos anarquistas na Guerra Civil. A CNT non votou no Estatuto do 36 nin participa na Autonomía, polas razons ditas anteriormente. ¿Necesitanse máis espiracions que demostren a total autonomía dos cenetistas respecto de calquera organismo? Máis ben penso que moitos dos que empregan a palabra «españoleiros» caen noutra ainda pior: «galegueiros».

Cecais as acusacións de «reaccionarismos» e outras lindezas xustificadas polo admiración que o Sr. Paio siente pola loita armada. Evidentemente que a CNT non a potencia nin está de acordo coa teoría dos «frentes armados» (e isto a pesares da manipulación informativa que a Policia e Televisión Española fixeron do incendio do Scala), o que na opinión do autor é «actitud reaccionaria do anarquismo galego». ¿E que a loita armada é a única resposta ao capitalismo? Cecais non mereza a pena calificar certas posturas de berrinchos pequeno-burgueses radicalizados, que pensan que a revolución é un xogo de polis e cacos. Non é este o momento pra plantear o papel das «vanguardas» dos «especialistas» e dos «concienciados». Se o autor pensa que o revolucionario é a ETA, ou o FAC, ou o GAC, ou as Brigadas Rojas, ou o fascista IRÁ, alá él. Pero que non teña a pretensión, fatal, de ferir o noso «orgullo» con alusións ao MIL e ao compaño Puig Antich porque «apatina». (Por certo, e este é outro dos pequenos erros dunha persoa desinformada pero con ai-

res autosuficientes, unhas datas denantes de caír preso Puig Antich, o MIL decidiu autodisolverse por considerar vanguardista e elitista a súa actividade, decindo «profundizar o movemento comunista» e reintegrarse como individualidades ao labor, digamos, de masas).

A HISTORIA

Aproveitando que no artigo tamén hai algunas imprecisións históricas, sería conveniente matizar datos. Sin embargo, pra eso, en vez de rebater punto por punto é mellor facer unha breve síntesis da historia das Asociacións Obreiras de tipo libertario na Galicia desde o século pasado.

As ideas libertarias en Galicia fan a súa aparición molto antes da fundación da CNT. O coñecido antropólogo Gerald Brenan no seu «Laberinto español» di que «hacia 1840 apareció en Santiago de Compostela un grupo anarquista y federalista» referíndose ao que formado por Ramón de la Sagra e Antolín Faraldo publicaba «El Porvenir», sendo «el primer periódico anarquista de España» e o segundo do mundo. (Véase «Antología Anarquista española», V. Muñoz, Barcelona, 1974, Páx. 24).

Este surxiur das ideas emancipadoras na clase obrera galega non se detén desde entón e xa non 1872 tiña Galicia dúas Federacións Locais adscritas á Federación Regional Española de signo bakunista (Véase «Anarquismo y Sindicalismo en España», J. Termes, Barcelona, páx. 225 e 299). No 1890 empézase a publicar «El Corsario» na Cruña, sendo sustituido polo «Productor», de tal xeito que en todo o fin de século, o número de publicacións societarias de tendencia anarquista supera ampliamente a vinten de títulos. (Véase o excelente libro de Manuel Buenacasa, «Movimiento Obrero Español», París, 1966, páx. 186).

E precisamente a finais do século XIX cando surxe a enorme figura de Ricardo Mella Cea, natural de Vigo e que publica no periódico «La Propaganda» en Vigo e Gijón. Parte das súas obras están recollidas no «Ideario», Ed. CNT, Toulouse, 1975, onde se pode atopar unha importante semblanza do que foi considerado como a mente máis clara do anarquismo ibérico. Sin embargo, a actuación de Mella a nivel sindical foi prácticamente nula. A principios do século foi acto de presencia o anarcosindicalismo, que é aceptado por case todo o Movemento Libertario. Así surxin diversas organizacións na Galicia, principalmente na Cruña, Ferrol e Santiago (Unha breve relación pode atopar no libro de Vladimiro Muñoz, páx. 161).

Cando se funda a CNT no ano 1910, xa figura representada unha Sociedade Obreira na Cruña e 12 Sociedades mandan a súa adhesión (véxase as Actas do Congreso Fundacional, Ed. Anagrama, Barcelona, 1976, coas diversas intervencións dun delegado vigués). No Congreso de 1919, as Sociedades representadas son 75, no nome de 10.769 obreiros galegos, o que fai supoñer que a cifra total de afiliados duplicase ou triplicase esa cifra. No congreso de 1931 xa en plena República, os Sindicatos (non Sociedades) representados eran 48 con 12.236 obreiros galegos representados directamente dun total de 535.565 de todo o Estado.

Ademáis da Cruña, Ferrol, Santiago e Vilagarcía, onde todos os Sindicatos estaban adheridos á Confederación, estaban na CNT os Sindicatos Únicos de Oficios de Marín, Betanzos, Ons, Mera, Moaña, A Guarda, Tui, as Seccións mariñeiras de Baiona, Bueu, Cesantes, O Grove, Corcubión, Carril, Pontedeume, Viveiro e outros pobos. Houbo sección en Carballo, A Cañiza, Ribadavia, Guillarei, Ourense, Porto Camba e toda a liña de ferrocarril a Zamora, etc., etc.

As loitas protagonizadas resultan innumerables e non se reducen a dous ou tres casos como cita A. Bozzo. Unha pequena panorámica, máis ben centrada na provincia da Cruña, podes atopar na Encyclopédia Galega nos vocábulos «Anarquismo», «Amil» e «Confederación Regional Galaica», o mesmo ca no libro de Manuel Buenacasa xa citado, ou consultando algún periódico da época («El Pueblo Gallego», «Faro de Vigo», Solidaridad Obrera» da Cruña, «Mar y Tierra» de Marín, «Tierra» da Cruña, «Despertad» de Vigo, etc.).

Foi en 1936 cando os cenetistas deron proba da súa profunda conciencia revolucionaria sendo os artífices da resistencia en Vigo, na Cruña e outros pobos galegos. Por eso foron dos máis castigados na represión seguinte, onde morreron paseados máis de 1.000 homes e os máis destacados dos seus militantes: Villaverde, Collazo, Comesaña, Pez, Lago, e outros. (Estremecedor é o relato «Lo que han hecho en Galicia: Episodios del terror lleno en las provincias gallegas», París, 1938).

A clandestinidad foi durísima pra a CNT, pero non por elo baixou a cabeza ou se retirou aos cuarteis de inverno como clinicamente dixo Dolores Ibárruri, o que non lle impediu facelo ela mesma. No libro de J. M. Molina, «El movimiento clandestino en España 1939-1949», México, 1977, podes atopar un pequeno esbozo daqueles tempos. Citemos que no mes de Abril de 1947 se encarceló a 570 militantes da CNT na Galicia.

Tampouco eses feroces zarpazos non acabaron coa Confederación galega e no 1982 mirámosla surxiur con forza nas folgas que sacudiron España. Octavio Alberola no seu libro «El Anarquismo español y la acción Revolucionaria 1961-1974», París, 1975, fai eco da actividade levada a cabo polos cenetistas galegos, que acabou coa detención, condena e prisión de varios compañeiros víxentes de Vulcano e outras fábricas.

Justa xa de Historia! Isto é dабondo pra demostrar que a CNT nunca lle deu as costas aos traballadores e que tampouco foi unha organización de escasa incidencia, illada, ou un «sindicato de desechos». Non, nin moi menos; se algunha organización pode estar orgullosa de ter loitado pola emancipación do obreiro galego, esa é a CNT, a pesar de todos os intereses partidistas que os tratan de esquivar. Hoxe, despois da terrible noite sufrida polos pobos ibéricos, cando os trunfalistas da demagogia a daban por morta, a CNT prestase chea de breos a defender unha bandeira de emancipación social co ouxento de acabar coa explotación do home polo home, e isto a pesar de todos os traidores que lle entopezan o camiño.

**Mutua
de
Accidentes
do
Traballo**

**A millor
garantía
pra as
empresas
galegas**

**G. Mola, 12
Pontevedra**

En

Zofil

**atopara
a música
que desexa:
clásica
rock
jazz
moderna
folklorica**

**A más amplia
gama da
actualidade
en forma
de disco
cartucho ou
cassette**

Rúa General Franco, 68
Tlf: 355047
O Ferrol

Euskadi

Aberri Eguna

Unhas dúascentas mil persoas manifestáronse o domingo en Euskadi con motivo do «Aberri Eguna». Autonomía, eleccións municipais e medidas contra da crisis económica e do paro obreiro foron as consignas adoptadas polos partidos convocantes: todos menos Alianza Popular e UCD. Os manifestantes, pola súa banda, engadiron varias consignas más, destacando as de «Independentzia», «ETA herria zurekin», «Nafarroa Euskadi ta» e «ETA, Lemóniz, goma 2».

OARSO

Estas concentracións nas catro capitales vascas foron as meirandes das rexistradas hastra agora en toda a historia de Euskadi.

En xeral, o ambiente do domingo foi ao mesmo tempo festivo e loitador. Festivo pra grupos coma o PNV, PC e EMK, e loitador pra os partidos da esquerda abertzale que aproveitaron as manifestacións pra berrar «Independentzia», manifestar o apoio, de parte deles, á loita armada de ETA, ao tempo que tamén pra insistir na campaña contra da central nuclear de Lemóniz e Iberduero.

Este Aberri Eguna foi o primeiro legal en máis de corenta anos. Durante o franquismo fora duramente reprimido polas forzas policiais. Os Aberri Eguna da clandestinidade eran xeralmente convocados únicamente por PNV e ETA. O resto das forzas fórmonse incorporando pouco a pouco ao veren que o problema nacional basco e o sentimento xeralizado da poboación sobre da súa esistencia non eran producto da imaxinación nin dos intereses exclusivos da burguesía basca.

O PSOE é a segunda vez que o convoca. A súa presencia foi verdadeiramente ridícula: un cento en cada provincia. Inclusive as súas pancartas eran más reducidas ca as dos máis.

NAVARRA CHAMA A ATENCIÓN

Os puntos de mira dos observadores, incluídos os policiais, estaban non embargantes apuntando a Navarra. O feito de que Navarra esteña fora do réxime preautonómico e, hastra as municipais, da futura autonomía, levantarán unha gran espectación. Unhas corenta mil persoas concentráronse e ateigaron a Praza do Castillo. O berro era unánime: «Nafarroa Euskadi ta» (Navarra é Euskadi).

A presencia de varias pancartas coas siglas de ETA fixo intervér á policía que provista das súas ferramentas de traballo penetrou no corazón da multitud, en representación cecais dos non convocantes e dominados pola inercia represiva dos seus antecesores, se se lles pode chamar así aos mesmos cuns poucos anos máis.

Varios mozos foron detidos por levar pegatinas de ETA e a organización da concentración multada pola mesma razón.

CADA UN POLO SEU LADO

Pola súa banda, o PNV fixo a súa festa particular en Bilbao abandoando inopinadamente o traecto previsto da manifestación, e dirixiu á casa de Sabino Arana en homenaxe á figura do seu fundador. A esquerda tivo que rematar a manifestación, que foi, con moito, a meirande das catro: unhas cen mil persoas.

A particularidade de que os grupos foran diferenciados e inclusivamente distanciados entre si ofrecía

ceu aos observadores todo un mostrelo de datos interesantes. Así, entre os peñeanistas había unha gran lagoa de edades que era claramente a que cubrían os manifestantes da esquerda. A nivel de esquerda, a abertzale foi a que meirande número de seguidores concentró, e dentro destes EIA, que en Donostia igualou ao resto dos partidos do seu ámbito ideolóxico. O PC tivo unha representación digna en Bilbao e o EMK —que vén de rematar o seu congreso nacional estes días— en

Donostia. Os demais non deixaron de ser uns grupos diminutos.

Pero a socioloxía non é a socio-loxía electoral, e a vergüenza dos dirigentes do PSOE —faltaban entre outros Múgica Herzog— pasárselle nas próximas eleccións, que é onde se manifestarán os silenciosos e indecisos ausentes das rúas e da loita.

En calquera caso, as manifestacións do domingo deixaron ben claro que o franquismo non pudo borrar do mapa nin o pobo basco nin as súas aspiracións

Países Cataláns: Empezan os enfrentamentos

EMILIO VEIGA

A pasada semana foi de descanso político pero ainda que formalmente a inactividade foi total a caldeira política non deixou de ferver. Ferven os socialistas converxentes e comunistas e con eles a tan cacareada unidade catalana, consumándose os ataques mútuos entre Convergencia Democrática e socialistas, e entre estos e o PSUC (comunistas).

A liorta aparentemente é por mor de ver quén é máis nacionalista. Jordi Pujol escomenzou o enfrentamento aberto afirmando nun mitín que *en Catalunya cuando alguien se fixo do PSOE ou non era catalán ou non era nacionalista*. Os socialistas de Catalunya, PSC incluido, sentironse ofendidos e como Jordi Pujol non se desmentiu coidan —según indicaron a A NOSA TERRA fontes do PSC— que a millor defensa é un bon ataque. Así que foi precisamente Joan Reventós o encargado de escomenzar.

Doutra banda os socialistas están moi enfadados co PSUC porque tamén os ataca e vólcanse en críticas contra dos comunistas acusándolos de facer unha política de querer e non poder, que a maioria das veces está inclusiva de dereita da Convergencia Democrática.

A DEREITA UNESE

Ferve tamén a dereita. Pro non pra atacar senón pra agrupar forzas. Estoume referindo a este agardado partido do centro-dereita que agrupa a liberális, socialdemócratas e democratacristianos encabezados polo Centre Catalá e a Lliga de Catalunya que se cansaron de agardar aos Suárezistas e formaron sin eles a Unió del Centre de Catalunya e deixaron ben claro que a UCD non tén as portas pechadas neste novo partido.

Insistese na denominación de centro dereita e o seu espacio político corresponde ao que en Europa se vén de chamar a dereita civilizada. O día que estas líneas vexan a luz presentarán os cargos de presidente e secretario xeral, cargos que podemos edifiantar con seguridad: recaerán en Carles

Güell e Joaquim Molins respectivamente.

A VIAXE DE TARRADELLAS

E ferve tamén por último a Generalitat preparando a visita do Presidente Tarradellas o próximo dous de abril a Madrid. Hai que sinalar que o contido das peticións que trasladará o Presidente ás instancias da Administración Española son froito de dúas intensas reunións do Consell da Generalitat que debatiu punto por punto os temas a negociar.

E este é o único elemento que lle saca á viaxe o carácter de persoalismo presidencial e paternalista, ainda que no fondo teña moito deseo.

Hai problemas coas competencias, ou millor dito, coas non competencias da Generalitat: papá Tarradellas arranxaráos. Esta é a impresión que sacaría un observador superficial.

O presidente tén previstas varias entrevistas a alto nivel co Presidente Suárez, diversos ministros e inclusivo o Rei. Aproveitará tamén pra reunirse cos líderes dos partidos políticos parlamentarios e os temas a tratar, ainda que non se fixeron públicos —xa que non estaría ben que se enterase antes o público que a Administración— serán entre outros a financiación do estudio do catalán a corto plazo e outras competencias que se esixiran prá Generalitat provisional antes incluso da aprobación da Constitución.

¿Qué son as Brigadas Roxas?

O nome das Brigadas Roxas italianas saltou á actualidade política internacional pola súa derradeira acción: o secuestro do presidente da Democracia Cristiana italiana Aldo Moro.

Nembargantes, pra espicar estes feitos temos que remitirnos ao xuício que está a celebrarse en Turín contra Renato Curcio e outros presuntos líderes políticos do grupo.

A primeira tentativa de xuzgar a Curcio e aos seus compañeiros data do 16 de maio de 1976, sendo suspendido o proceso o 9 de xuño do mesmo ano ante a postura das Brigadas Roxas, que reaccionaron cun atentado contra o procurador xeral de Xénova e dous gardacostas, anunciando que se trataba dunha advertencia.

O 2 de maio do pasado ano pónse en marcha da novo o xuício, que novamente foi interrumpido pola retirada de catro xueces, ao ser morto a tiros polas Brigadas o Presidente da Orde dos Abogados de Turín. Despois destes sucesos, sométese a votación parlamentaria unha lei que prevé o reclutamento do xurado entre a poboación civil de cada cidade onde se desenvole un proceso criminal. Aprobada a lei requírese en Turín a 137 cidadáns pra seren xurados no proceso contra as Brigadas, pro dos convocados sómente 11 aceptaron este cometido.

A derradeira tentativa vén de iniciarse a primeiros do presente mes de marzo, celebrándose a primeira sesión o día 9 no antigo cuartel de Lamarmora, na mesma cidade de Turín, no medio de férreas medidas de seguridade. Quince acusados asisten ás sesións pechados nunha gaiola, mentres ún dos implicados atópase en libertade provisoria por motivos de saúde: ao ser ferido nunha perna e non contar con asistencia médica na cadea, sufriu un proceso de caranguena que rematou na amputación do membro.

A resposta das Brigadas Roxas consistiu nesta ocasión na ocupación da Radio Radical de Roma, o día 9, desde a que fixeron un chiamamento á guerra aberta. Ao día seguinte un comando abate en Turín un oficial de policía que participa nas operacións anti-Brigadas Roxas no Piamonte.

O secuestro de Aldo Moro é, pois, un episodio máis da escalada no enfrentamento entre a or-

ganización armada clandestina B.R. e o Estado italiano, se ben pola súa importancia política tén sin dúbida un carácter trascendental por tanto repercute directamente sobre da marcha política de Italia e de Europa Occidental.

As interpretacións e as posturas adoptadas polas distintas forzas políticas e sociales italianas diante deste feito son abondo contradictorias: o PCI apónilo á impotencia do Estado italiano, minado pola corrupción á que foi levado por más de corenta anos de Administración demócrata-cristiana con «esa política de intereses contradictorios dominados pola burocracia do Estado e pola súa clientela partidaria», en palabras do seu Secretario Xeral E. Berlinguer.

As tres centrales sindicais existentes no país fan un chiamamento aos traballadores «a deixar o traballo, a sair das empresas, realizar manifestacións públicas, onde os partidos, institucións democráticas e as outras forzas sociais espresen a maior vontade de defender a democracia e a constitución».

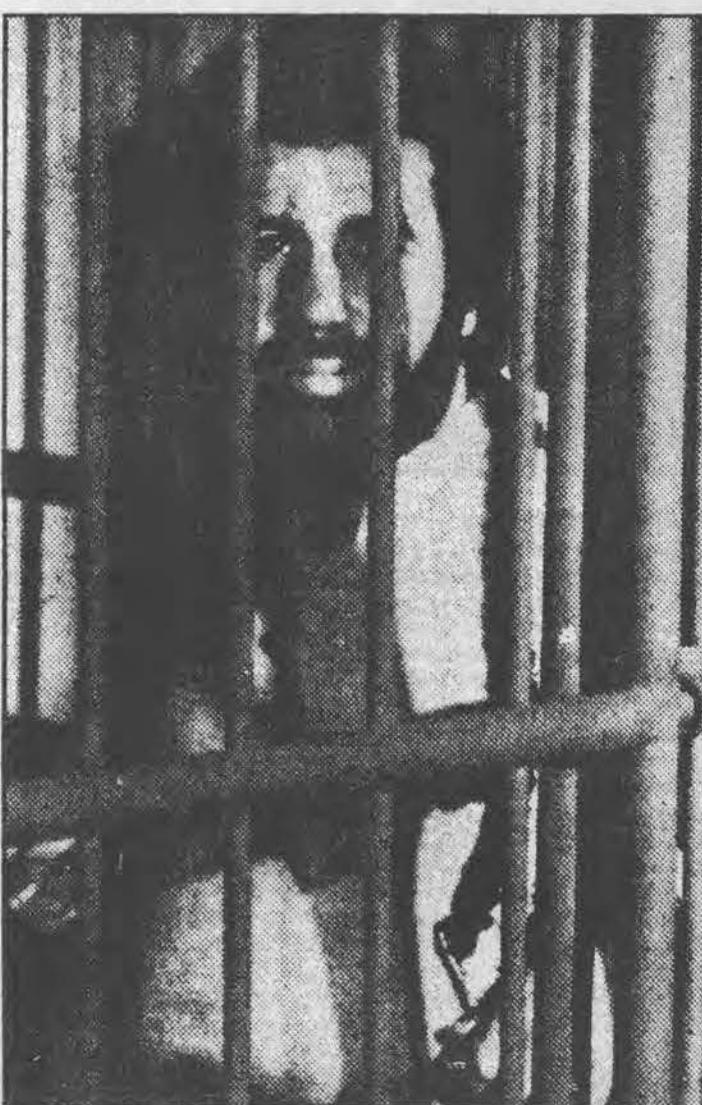
A dereita fascista chegou a solicitar do parlamento a votación da pena de morte, e nalgúnsas empresas os patróns pecharon as portas invitando aos traballadores a sumarse ás manifestacións contra o secuestro.

En medio da condena do atentado por parte das forzas políticas maioritarias, houbo interpretacións pra todos os gustos: uns acusaban do secuestro á mesma D. C., mentres outros implicaban á URSS no mesmo. Pola súa banda as B. R., por medio dun dos xuzgados en Turín, declaraba nun comunicado: «Dende o principio desta batalla unha cousa é certa: o que pasa aquí non é un proceso senón un momento da luta de clases».

Polo de pronto, asistimos xa á utilización do secuestro pra reforzar a política do Estado forte que se vén desenvolvendo en Europa nos derradeiros tempos e que agora parece acadar tamén a Italia. Boa parte delo é a aprobación de leises «especiales» do Parlamento italiano e a cooperación nas operacións policiais dos servizos secretos ingleses e alemanes.

A transcendencia do secuestro reside no feito de que Aldo Moro é, hoxe por hoxe, unha peza fundamental da política italiana. Este persoero de 61 anos de idade foi protagonista fundamental nas diversas fórmulas políticas polas que tén pasado Italia na post-guerra, e a presidencia da democracia cristiana confirme o carácter de líder político principal da burguesía italiana. Na actualidade mantiña a posición de colaboración co PCI que cristalizou coa votación do novo goberno de Andreotti por unha maioría parlamentaria de 555 votos dun total de 630 escanos. Aldo Moro conta co éxito desta política de entendemento co PCI de cara a súa promoción á Presidencia da República nas próximas eleccións, que se van celebrar a fin de ano.

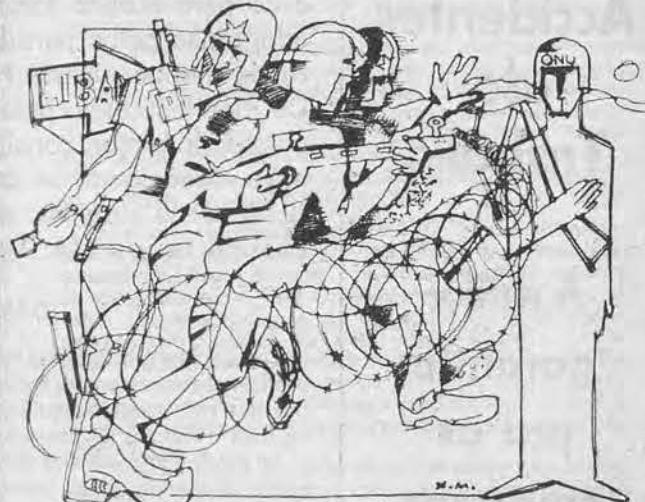
RENATO CURCIO, UN DOS FUNDADORES DAS BRIGADAS ROXAS, FOTOGRAFIADO NA GAIOLA EN QUE, XUNTO CON OUTROS COMPAÑEIROS, FOI PECHADO PRA SER XUZGADO EN TURIN.

Israel sigue desobedecendo á ONU

X. A. GACIÑO

Catro mil «cascos azules» (soldados da ONU) comenzaron a tomar posicións no sur do Líbano, co obxectivo de vixiar o cese do fogo na zona. Namentres, as tropas israelís mantéñen as súas posicións no país invadido, da mesma maneira que as mantéñen no Sinal, pesa atoparse allí tamén, desde o 1973, tropas da ONU, organizadas ao que Israel nunca lle fixo caso.

A decisión de enviar «cascos azules» ao Líbano é un trunfo de Norteamérica nos debates do Consello de Seguridade da ONU. A postura dos países progresistas era a de esixir, sin más, a retirada de Israel dos territorios ocupados, segundo, neste sentido, o mesmo principio da declaración de 1967, cando as Nacións Unidas esixiron a Israel a retirada da península do Sinal, ocupada na xa mítica «guerra dos seis días». Nesta ocasión, chegouse a un acordo integrador: esixiuuse a Israel a retirada, pero mánanse tamén as tropas internacionais. Naturalmente, até agora, somente se cumpliu a segunda parte do acordo.

Israel vén incumplindo sistemáticamente as resolucións da ONU sobre do Oriente Medio, desde que, en 1947, no vispo de que Gran Bretaña deixara a terra palestina, as Nacións Unidas aprobaran a participación do territorio en dous, pra albergar as respectivas comunidades árabes e xudeas. Amparados sempre polo veto norteamericano nas resolucións do Consello de Seguridade (roto nesta ocasión polo arranxamento dos Estados Unidos interesados agora nun acordo negociado árabe-israelí), Israel fixo caso omiso das resolucións da Asamblea Xeral, onde os países terceirmundistas impuxeron —ainda que só de palabra— o apoio á causa palestina. Era lóxico, polo tanto, que agora Israel impuxera a súa ocupación do sur do Líbano, especialmente cando está en xogo, polas negociacións más ou menos en marcha, a súa ocupación dos territorios árabes do Sinal. Se en 1967, a cambeo desa orde incumplida de deixar o Sinal, Israel logrou un recoñecemento indirecto da súa esistencia como Estado, cecais agora aproveite a ocupación do Líbano pra lexitimar a súa anterior ocupación no Sinal. En calquera caso, Israel conta agora cunha posición máis forte pra negociar cos árabes. Tendo en conta que esas negociacións —até agora precarias e vacilantes— escomenzaron polo cambeo de postura dalgúns países árabes (concretamente, Exipto) e non pola presión nin dos países árabes nin da ONU, é indubidable que a iniciativa a leva precisamente Israel, mesmo por riba dos Estados Unidos, interesados nestes momentos en dar algúns satisfaccións aos países árabes «moderados», aos que convenceu das posibilidades da negociación con Israel.

Neste contexto hai que xuzgar a tensa entrevista do primeiro ministro israelí, Menahem Begin, co presidente norteamericano Carter. Ante a inevitabilidade dun acordo negociado no Oriente Medio —producto do novo equilibrio que quere establecer Estados Unidos coa complicidade dalgúns países árabes—, Israel xoga o papel do «duro», pra que a confrontación resulte o máis beneficiosa posible pra os intereses imperialistas. Por outra banda, está a posibilidade de que efectivamente os Estados Unidos non poidan controlar tan doadamente como quixeran aos que estivo apoiando incondicionalmente dende a súa implantación no territorio palestino. E non cabe descartar, finalmente, que estas operacións de castigo encontra dos palestinos esteñan dirixidas a eliminar os elementos máis combativos, de xeito que, nun futuro, Israel admitise a posibilidade dun Estado palestino formado por elementos «moderados», dispostos a seguir o xogo de control imperialista da zona.

Indubidablemente, no Oriente Medio está a xogar unha batalla directa entre revolución e contrarrevolución, na que os Estados Unidos estarán a xogar a posibilidade máis intelixente —a negociadora— pra frenar ese foco revolucionario que significa un pobo esbulido e disperso.

FERNANDO INSUA AMIGO

cincuenta e dous anos coa cana pola beira do río

E un home alto, chámbole O Moreno, troiteiro de caste e de cana vella. «Xa cando tiña dez anos andaba a matar os peixes, pillábaos co maino, despois affixenme ás troitas, ás angúñas e aos salmóns. O salmón pillabámolo pola noite coa axuda de fachucos de palla, sabíamos onde se fregaba na area do río e entón, espidos, andabamos o río e facíamos arder o fachuco, o salmón cegaba e nós, coa frisa, que era un gancho de ferro co mango de pau, pillabámolo pra vendelo, daquela o salmón que daba cinco pesos xa era moito salmón de dios, desto estouche falando dos anos diante do corenta e sete, hoxendía, co salto de Portodemouros polo medio, xa non soben os salmóns hasta a Ponte Mercé, polo Ulla, coma antes. As angúñas pillábanse coas masoiras, unhas redes dobradas que se poñían nas cales dos muíños ou á saída dunha represa que se facía adrede, baixaban xuntas, enroladas unhas nas outras.

Hoxe todas estas argalladas están prohibidas, amais de que pra o caso das troitas seica han de ter medidas reglamentarias...

Sí, hoxe está todo controlado, ainda que penso eu que quen deu esas leis non era moi bon troiteiro. Din que as troitas han de ter

por riba de dezasete e de dezavante cms., asegún pra que sexan. Pois ben, eu podo decir que as troitas pequenas que pican o cebo son as que pasan o anzol, se ao pillarlas as botas outra vez á auga, morren, e se nono fas e chas ven póñenche a multa. Anque non todas estas troitas que marchan fe-

ridas morren. Verás, heiche contar o que me pasou dunha vez: pillei unha e mettña ao cesto. Cando cheguei á casa e me puxen a limpalas vin que aquela botaba polo cù coma media cuarta de percha e más dous chumbos. Abrína e tiña no estómago o anzol, xa desfeito, case non se coñecía pra nada. Pilleina no río Arnego, troiteiro tamén coma o Ulla ou o Tambre, e más ca o Furelos.

¿Cómo ha de ser un río pra que dea boas troitas?

Batido, moi batido, a auga cómpre que baxe ben traballada e que teña area, por eso mesmo os ríos da montaña son todos ríos troiteiros. Os regatos son case que todos ricos en troitas. Alí onde haxa unha boa postura, anque só baxe unha tella de auga, xa podes contar cunha troita.

¿A qué lle chamades postura?

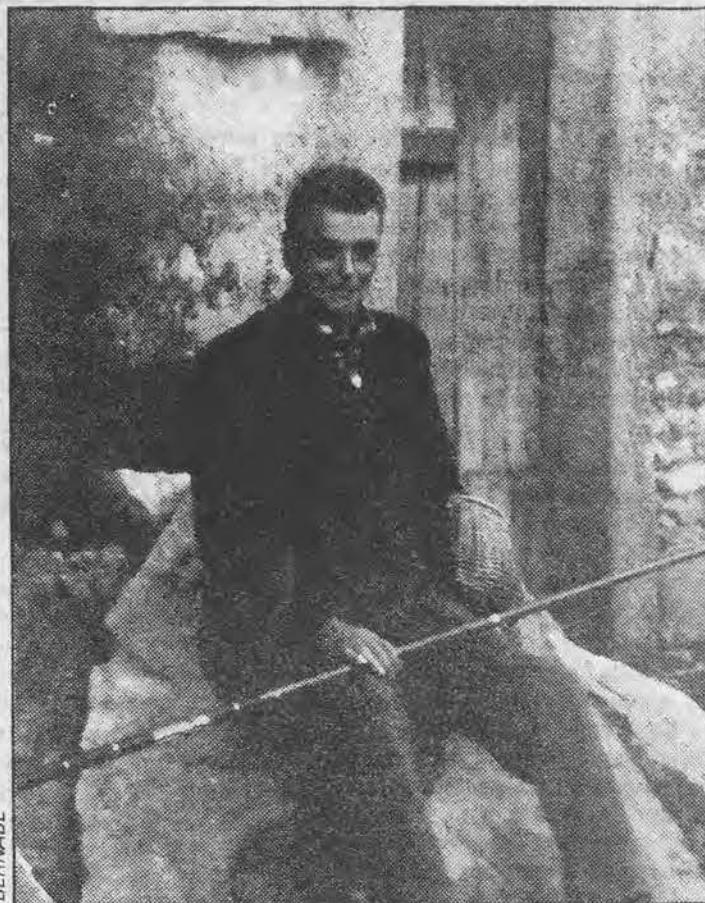
A ese remansiño que fai a auga dempois de baixar ben batida.

Fálanos daquelhas trampiñas doutros tempos pra facerse con moitos quilos sin pillar traballo...

Boeno, doutros tempos e máis destes, xa que aínda hoxe hai moi quen poña os ganchos, que é deixar anzoles espetados polas beiras pra o outro día vilos recollendo sin traballo, coma ti dás. Esto, amais de matar as troitas indebidamente, asústaas, xa que ao non morrer axiña aquela que picou, abátese e alerta ás outras do perigo e pónas en medo xa por moi tempo. Noutro tempo non moi vello botábbase a bomba, que anque era cousa que facía moi mal, nunca era tan ruín coma botar o trovisco nas augas. Xa coido que saberás que o trovisco é unha planta que se dá moiho nalgúns sitios, coma eiquí en Carmoega e todo por ahí abajo. Pois coa ralz machacada desta planta prepárase un veleño que non só mata as troitas senón que tamén mata a todos os animais que beben no río. Facíanse secas, poñíanse redes, e todo eso.

Din que a miñoca é o xamón pra a troita...

Sí, é certo, a miñoca é o mellor cebo que eu teño usado, agora neste tempo é o que cómpre usar. Dáche unha troita pequena, anque algúnhase vez tamén piquen grandes; a miñoca debe de pasar dous centímetros por riba da percha e outros dous botar por fóra do anzol. Despois vén o tempo de usar o besbello, o mosquito, a mosca, a pluma, o saltón, etc. Co besbello pillei eu a troita máis grande, no Ulla, por riba da tosta

BERNABE

«HAI QUE SE SENTAR ONDA A PORTA DO MUIÑO»

dos de Tarrío, pesou tres quilos e medio.

¿Cómo soupeche axiña que aquela era unha troita grande?

Sóupeno xa que me sacudiu a percha e despois funa cansando e diante de botarlle a man aínda me zorregou nunha perna un bon los-tregazo. As troitas, sobor de todo cando matas coa miñoca e has de ter a cana firme, dánche o recado de que picaron dun xeito moi cláriño: sábelo polo teu cóbado, é coma se sentiras un aviso pola corrente.

Non todos os días se pillan as troitas...

Non, é certo. Pra pillar coa miñoca debe de estar o aire de baixo, pra o besbello debe de vir o aire deriba e o ceo claro, e tamén pra o saltón. Se ven o aire travessío, as troitas quedan no río, di o refrán. Os días de néboa, nada, escuras saír.

¿Qué diferencias atopas das troitas que daban antes os ríos e os regatos ás que hoxe pode des pillar?

Pois veño vendo que as troitas dos ríos hai cada vez menos, pola pouca vixilancia e polo pouco tino que se vén tendo. Nos regatos, foi a máis, coido que porque xa non se bota o veleño.

Hai moitos troiteiros que non comen as troitas...

Pois eu non só as como senón que tamén me gusta preparalas, gústame as pequenas pro ás grandes tampouco non llela perdoo. ¿Cómo se preparan ben as troitas? Boeno, pois eso depende dos gustos de cadaquén, a úns gustáñlle co pimento polo medio, a outros con unto... A mí como

millor me prestan é así, asegún veñen, barillas, botarles sal e un chisco de adubo e poñelas ao lume cun pouco de unto, deben de estar ben pasadíñas, que ao collellas polo rabo se teñan ben tesas e... bon proveito.

Foi a conversa cun troiteiro da Golada, un home do campo que non sabe pescar no mar, que viñese do Corcubión. Cada día que nace por este tempo el sae fóra e venta de ónde vén o aire, e se fai bon sae cara o Ulla ou o Arnego e vai subindo polo río, gabeando polos regatos e repasando sempre aquellas posturas que dan troitas. Mais alá, outros homes coa cana do carrete e equipos ben caros e lucidos. E é que o traxe non fai o frade, amiguiños. Bon aire e... ¡que piquen!

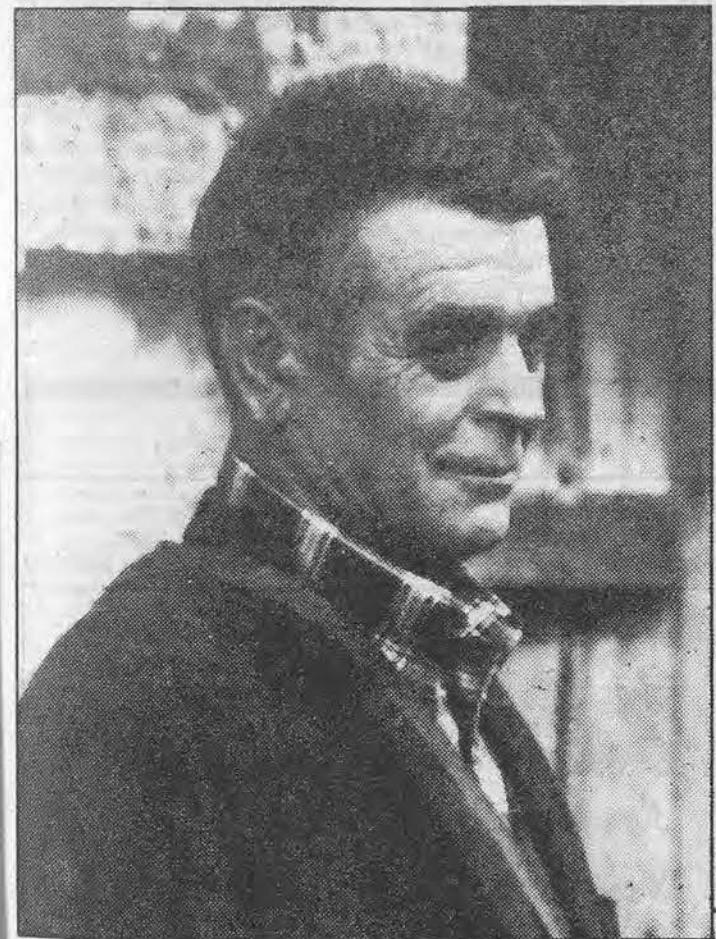
PINTOR

SELECCION GALEGA

BUYO, (Deportivo).
S. SANTOME (Celta), **MARQUE** (Pontevedra), **MANOLO** (Celta), **RICHARD** (Deportivo).
GARCIA (Deportivo), **CORRAL** (Ferrol), **NANDO** (Ferrol).

CARLOS (Celta), **A. CASTRO** (Deportivo), **POUSADA** (Deportivo).

SUPLEMENTES: MILLAN (Ferrol), **CANOSA** (Celta), **TAPIA** (Lugo), **GOMEZ** (Celta), **TRABA** (Compostela).

BERNABE

«COMESTO O XANTAR, HAI QUE VOLTAR AO RÍO»

Fertilizantes

atesa

Alvaro Rodriguez Eiras

Avda. de Madrid, 187 - 193 Teléfono 22 24 00 LUGO

Cereales

OS PRESOS SOCIALES, UN PROBLEMA DE TODOS

MIGUEL A. GONZALEZ TRIGAS

Cando só pasaron unhas poucas semanas dende que o Parlamento do Goberno Español denegou o indulto pra os presos comúns, cando semella que decreceu a violencia nas cadeas —aínda que probablemente por pouco tempo— cecais é o intre de perguntármelos qué é un preso social. Pra esto nada millor ca poñerse no seu lugar; imaxínese por un intre que acaban de sentencialo a unha pena de prisión. Se non sufriu denantes prisión preventiva, esto é o que lle agarde:

En primeiro lugar vostede sufrirá incomunicación hasta que, pasados algúns días, pase a ter un réxime carcelario normal. Se vai a determinadas prisóns —tamén hai categorías— daránlle un traxe de recluso, que terá que durarle cinco anos. Na maioría dos casos compartirá a cela con outros compañeiros, os servicios hixiénicos estarán na cela e terá que realizar as súas funcións fisiolóxicas diante dos funcionarios e dos outros reclusos.

Se quere —e lle deixan— poderá traballar dentro da cadea: por exemplo, facer balóns. Pagarállle un salario miserante que gastará no económico (?) da cárcel, onde terá que mercar dende tabaco a xabón. Vostede non terá máis remedio ca traballar se quere redimir pena polo traballo.

Mais se tén cartos non se preocupe moito, con cartos nunha cadea poderá mercar dende alcohol e drogas maiores a unha compañía sesual, que ás veces non é do mesmo seso, xa que o diñeiro fai milagres. Por moi prohibidas que se atopan estas cousas, son cotidianas nas nosas cadeas, onde funciona un mercado negro eficiente.

Salvo excepcións, as condicións hixiénicas, alimentarias e de calefacción nas cadeas non son nada satisfactorias. O máis probable é que pase frío, fame, ande cocho e non vexa o médico máis ca rara vez; pero entérese dunha vez, está castigado, non o van tratar ben.

Vostede pode pensar que a sentencia que o condenou só falaba de que iba estar uns anos na cadea, pro non o condenaba á perda da intimidade, das relacións familiares, da saúde cecais, da cultura e da información... pero eso, no noso sistema penitenciario, son penas accesorias, aínda que non se atopen na sentencia.

Ben, xa se instalou ou xa o instalaron, agora pórtese ben, porque se non o fai pode que pase moitas tempadas en celas de castigo, incomunicado e cun-

ha colchoneta que lle quitarán polas mañás. Hai un límite de tempo pra estes castigos, pero dígame: ¿quén cumple hoxe os reglamentos ao pé da letra? Tamén debe portarse ben, porque senón informarán mal de vostede e non poderá acollerse á «condicional», ou —agora— aos permisos pra ir pasar certas festividades coa familia.

Denantes decíalle que unha pena non escrita é a privación da familia —porque dos amigos xa está privado—, xa que non se permite a visita más ca dos familiares pertos. E é deste xeito porque no 90% dos casos enviarán a unha cadea lonxe da súa casa e agás que seña dunha familia con cartos, despídase dela.

Agora permite-se que, cada certo tempo, o recluso poida manter relacións sesuales co seu compañero legal —é decir o seu esposo (a)—, pra o cal déixanlos solos unhas horas. Mala sorte se o seu compañero non coincide co legal. Mala sorte tamén se se portou mal eses días, non o deixarán recibir visitas.

A sesualidade dos presos a nivel xeral está condicionada polo illacionismo e as situación de violencia e agresións físicas.

Cando veña visita fale na lingua oficial, como non

haxa funcionario comprensivo —porque as visitas até agora non eran privadas—. Pode ser que a visita se limite a botarse olladas ún ao outro se vostede ou os visitantes non saben falar español.

Tamén pode colaborar cos funcionarios, convertindose nunha prolongación dos mesmos, ser un chivato dos compañeiros. Desta maneira pode progresar; axudar á Xusticia chámelle a esta figura.

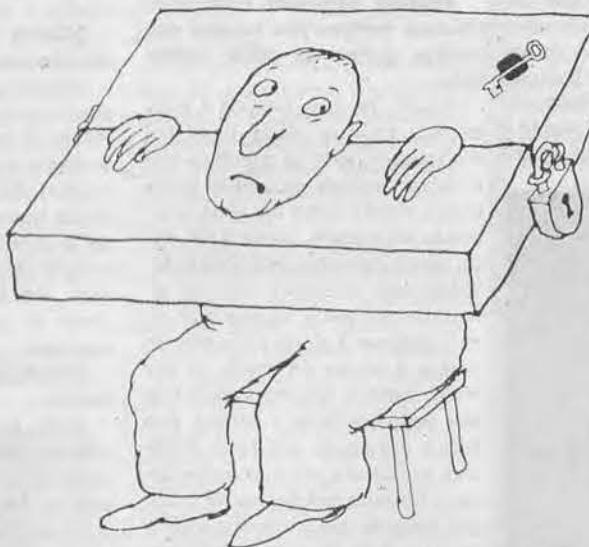
Estará espusto a que o rexistren e o poñan espiado cando lle peta ao funcionario de turno; terá que estar presente a todos os recontos do día, xa que o importante é que non se fugue ningún.

Pero, se tén sorte, a condena remata e póneno en libertade. Agora empeza a prolongación da condena. Vaille ser difícil atopar traballo, o Ministerio de Xusticia non se ocupa deso. Ningún querer un ex-presidiario na súa empresa. Se é dunha familia ben ou fixo unha espectacular fuga de divisas ou un «affaire» sonado tipo Matesa ou Redondela, non se preocupe, pero se é coma o 99% dos reclusos do Estado, pode ser que comece a ter fame. Mala cousa a fame. Pode ser que entón se apropie dun pan, ou dunha radio ou dun coche, que tamén hai unha sociedade de consumo. Se o volven a coller xa é reincidente, a condena vai ser moito maior. E volta ao mesmo...

Entón pode ser que as compañías (ou vostede soio) o decidan a non volver a facer o primo. Daquela xa se pasa do pan e da radio ao banco ou á alfaiaría.

Hastra elquí máis ou menos a vida que levaría se fose un preso social, pero tén sorte, non o é. Unha vida alienante, despersonalizada, sin posibilidades de recuperación social, con leis que protexen a propiedade, pro que van más contra o probe «chorizo» ca contra o especulador urbano ou o tránsfuga de divisas. Comprende xa por qué o único que pode ter un preso común é desesperanza, comprende agora a violencia, as autolesións —cando xa a única protesta é atentar contra o propio corpo—.

Nas cadeas está un pouco a dignidade humana de todos. Pra cando un sistema penitenciario rehabilitador e non represivo, pra cando un estatuto do preso social, hastra cando haberá que agardar por un indulto xungido a unha rehabilitación social, hastra cando os presos sociales terán que sufrir penas ás cales non foron condenados. O senador basco Bandrés, cando pediu o indulto no Parlamento, remató citando unha frase: *Todos temos algo de delincuentes e prostitutas...* Polo menos que haxa mala conciencia.

da terra asoballada

CACICADA

Por formar parte dun piquete informativo fun detido en tres cuarteles diferentes e ainda pendente de xuício, o mesmo ca moiros outros compañeiros, ainda que esto non é o pior.

O pior foi que, ao chegar á miña parroquia —Andabao—, no axuntamento de Boimorto, atopéme con que era expulsado da Xunta Directiva do centro de Frio da que formaba parte coma vocal, por decisión «unánime» do presidente e máis dous componentes (ún dos cales é un reconocido cacique, membro directivo dunha cooperativa de UTECO, e o outro, o cura da parroquia), e con desconocemento do resto dos componentes. A culpa que me impataban pra esta expulsión era que fora o causante de que os días da folga o leite non se recollera na parroquia. En vista de que esto non fora certo, alegaron que eu non pensaba de todos os xeitos como eles e ao non ter as mesmas ideas non podía formar parte da mesma xunta...

Estes tres membros quixeron-me facer ver que a decisión fora unánime. Nem bargantes, usaron os outros a política de feitos consumados. A outros membros do mesmo piquete a Central Leiteira de Melide non lles recolle o leite dende os días da folga.

Velahi o ben que siguen a saber o seu oficio os inmorrentes caciques e máis as súas crias pra que a rabia non perezca.

A. S. V.

ROMANCE A MORTE DE AUGUSTO CESAR SANDINO

Póboa do Caramiñal 27-2-78
Señora directora, eu quixera pedirille se fora posible que no seu periódico semanal A NOSA TERRA me puideran publicar esta miña poesía que vai en honor dun home de Sudamérica que loitou pola libertade do seu pobo. Despides de vostede un servidor deseñandolle un gran futuro a vostede e ao seu periódico pra ben de Galiza.

Augusto César Sandino
home duro sin igual,
forte e nobre coma o Nica,
ceibe coma o Quetzal.
Centro América che nomo
e non deixa de berrar
que un dia 21 1934
te foron matar

por ser un home ceibe
e defender a libertad.
Fusilante de espaldas
e de rodillas con dous máis
en certo sitio chamado
A Calaveira e nada más,
que estaba o lado dunha

(Embaixada

dun país
que di defender a libertad.
A ese promontorio
xa non se lle volverá a chamar

A Calaveira coma un dia
senón a forza da libertad.
Pero como certo dia díxestes,

Sandino acerto seral:
«Eu quero patria ceibe ou morrer»,
porque ese é un ideal.

Dende entón ás montañas
óselles retumbar
e berrar ao unisono e forte

Sandino e libertad.
Dende entón xa teu pobo

xamais se arrastrará,
e toda Nicaragua se ergue
e canta ao despertar.

Fóra o tirano Somoza,
viva Sandino e a libertad.
Xosé Antón Sanisidro

Desde entón as montañas
se llenan de retumbar.
E berrar a unisono e forte
Sandino e libertad.

Desde entón xa teu povo
xamais se arrastrará
E toda Nicaragua se ergue
e canta ao despertar.

fóra o tirano Somoza
Viva Sandino e a libertad

Xosé Antón Sanisidro

DENDE OS BUSCADORES DE TESOUROS AOS ARQUEOLOGOS

Ollar somentes o achádego, facer apoloxia del, supón o estar cego ao verdadeiro significado que tivo no seu entorno, negarle o seu máis enxebre valor arqueolóxico e histórico. Ao afondar nas raíces das nosas antigas sociedades pode ter máis valor o cativo testo cerámico ca o relacente torques de ouro.

O coleccionista pechado renega da responsabilidade do Museo aberto ao pobo e aos seus investigadores, atesoura pra si cecais un documento dun pasado común, persoalismo que conduce nalgún caso a destruccións totales, a intrusismos, a escavacións clandestinas. Irreparable é a destrucción do mosaico romano do «Forum Cigarorum» na Rúa de Petín, as escavacións de espontáneos no Castro de Pastoriza na Cruña, no Coto de Mosteiro no Carballiño, A Lanzada... esa ringleira de datos perdidos ou acochados que sementan de tebras a nosa Historia.

CARA A ARQUEOLOXIA CENTIFICA

A Prehistoria da nosa Arqueoloxía aparece precisamente cos aventureiros e buscadores de tesouros dos «Gentiles Gallegos». O señor del Coto e Recemil de Parga, o licenciado Xan Vázquez de Orxas, xa no século XVII, conquireron por Real Célula licencia pra esmorear e remexer nas mámoas e dolmens do Megalítico Galego. Moimentos dos catro puntos de Galicia foron destruídos polos buscadores de ouro, cegos ao máis cativo pulo científico. Castella Ferrer nas súas crónicas, pola outra banda, deixase levar polas lendas xacobinas deixa identificar a meirante de parte dos anteriores moimentos coa «Historia del Apóstol de Iesús Christo Patron y Capitán Gral. de las Españas».

O deslabazado aventureirismo de daquela trócase no XVIII coa mesma ilustración nun intento de ouxetivizar. Sarmiento, Cornide, tencionan nas súas referencias a fidelidade á descripción. Barros Sibelo reproduce nos seus dibuxos as «Antigüedades de Galicia». Veleiquí pois os verdadeiros precursores da Arqueoloxía Galega que co Romanticismo do XIX e a súa sensibilidade esotista atoparán no mundo celta a mellor fonte de inspiración. O Atlantismo de Murguía sementa nos intelectuais a concuencia prenacionális que dende entón irá agrmando no eido arqueolóxico. O Atlantismo é unha alternativa coma o Mediterranismo clásico dos cataláns. Os celtífilos do Romanticismo descubren no ir-

landés «Libro das Invasións» as viaxes de Breogán e a lenda do seu fillo Ith. Este documento do século XII alude ao Bardo Pondal que estribilla os seus versos sobre da «raza dos nobres celtas». Naquel tempo, pouco posterior aos Mártires de Carral, na Universidade Compostelana entónase aquello de «*Ei Armónica, Cornubia e Cambria, Escocia, Eirlín, Galaeccia e a Illa de Man.*

Son as sete nacións celtas...

Aqueles mozos, di Cuevillas, tencionaban restaurar o mundo remoto dos fisterres atlánticos... mais o estroniar das dúas guerras extinguíu a cantiga...

López Ferreiro, xa abrindo o noso século, adicase ao estudo do entorno do Sariego do Apóstolo.

tolo, namentres os estraneiros Cartalhac e Obermair descubren en Galicia a Prehistoria ignorada que os colonizados non ollaban. Agulloados, os novos arqueólogos toman concencia e abren novos camiños, créanse comisións provinciales de monumentos, sociedades arqueolóxicas levadas pola man de Manciñeira, Flora López Cuevillas, Angel del Castillo, Bouza Brei. Mais a ciencia allea sigue aproveitando a Prehistoria de Galicia: Leisner, She, Mac White, Bourne, Le Roux, Tranoy, Anat, promociónanse e promocionan o que debera ser da responsabilidade da nosa Universidade, de moitos organismos que estarán a protexer e espallar o patrimonio cultural galego.

Hoxendía, arqueólogos, aficionados ou estudiosos comprometidos co seu entorno dun xeito coordenado, sistemático e científico, tencionan sin atoutiar darlle vida ás vellas sociedades arqueolóxicas pra soerguer a búsqueda da identidade e facer sin paternalismos nin mediatisacións que o pobo se atope co seu pasado. Veleiquí a obriga da Universidade, dos Museos, do Seminario de Estudos Galegos, dos mesmos galegos.

andando a terra

A «COFRADIA DO SANTO MATIAS»

Polas Areeiras, que é un lugar alto e zoupado polos ventos, situado no camiño de Santiago, e de onde se olla a cidade de Lugo coas súas torres da catedral afogadas por un bosco de disparates urbanísticos, vaise ó santuario do Santo Matías, a Santa Eulalia de Bóveda e a San Pedro de Calde. E tamén a outros lugares que quedan moi máis lonxe.

Dende as Areeiras, asegúñase vén de Calde, comenzando a baixar a costa, contemplaría a cidade de Lugo, a ben defendida, nos solpores tépedos de abril, aquel troveiro ferrolán do século XIII que atendía por Fernando de Esquivio, doncel maldiciente e namorado, ó que un amor sagrado tragúa de Santiago a Lugo, asegúñase nos confesou nos seus versos:

—¿Qué adubastes, amigo, aló en Lugo, ú andastes ou qual é esa frenosa de que vós vos namorastes? —Diréivalo eu, señora, pois me tan ben perguntastes:

o amor que eu levei de Santiago a Lugo ese me aduso e ese mi adugo.

Versos que, postos no galego dos nosos días, poden quedar así: «—¿Qué fixeche, amigo, aló en Lugo, onde andiveche, ou quén é esa fermosa / da que te namorache? / —Eu cho direi, señora, / xa que tan ben mo perguntoche: / o amor que eu levei de Santiago a Lugo, / ese me trouxo e ese me levou».

Fernando de Esquivio, óollar a cidade, seguro que o seu aceso corazón poñíase a bater máis forte e máis veloz. Tamén é probable que o Miño, ó laiar cando chocaba contra as piñas da ponte romana e ó cantar no caneo da Aceña de Olga, erguía no ánimo do troveiro contrarios e opostos sentimientos, coma no verso do Catulo: amo e odio.

De Santa Eulalia de Bóveda non quero falar hoxe, ainda vencendo a forte tentación de face-lo. De Calde quero aludir, de pasada, ós días da miña mocedad, cando iba convidado á Casa de Barreiro, polo San Pedro, e voltaba da misa en honra do patrón, contemplando os agros

de centeo, que xa pedían pola fociña. E logo o xantar solemne e festeiro, co cabrito ritual servido á mesa polo dono da casa, o señor Bernaldino que, pra tal solemnidade, poñía sobor da súa camisola, almidoada como non teño ollado outra e que só sacaba da ucha en días moi sinalados, unha camiseta de punto inglés coa que estaba moi propio e coa que os convidados nos sentíamos moi gustosos e honrados.

Mais ó que iba, que era a Cofradía do Santo Matías. A importancia do santuario e o que nel pasaba deixouno descrito o conocido médico lugués D. Xesús Rodríguez, alcumado Gambetta, no seu famoso e clásico libro encol das supersticións galegas. Veleiquí as súas palabras:

O pé da capela de Santo Matías, a unha légoa de Lugo, non hai fonte natural pro hái unha grande pía de pedra, seca e abandoada durante o ano. O dia da festa do patrón, en febreiro, adoita estar chea de auga da choiva esta pía grande, que din é o resto dun sartego antigo. Ali lavan os romeiros as chagas e as partes doentes, ofrecendo á

vista un espectáculo novento mais sublime pola fe que revelan aqueles fieles.

Semella mentira que unha auga que dissolve tantas porcilladas non dane ós que nela se levan e, nem bargantes, escouteille a persoas formales referir curiosas, verificadas nas súas persoas, que tiñan por milagreiras...

Deixa eíqui as palabras do ilustre médico. Pola nosa conta diremos que a festa do Santo Matías celébrase o 24 de febreiro.

Un grupo de bebedores lugueses, entre os que se atopaba Díaz Carreira —persoa moi conocida e querida no Lugo dos anos cincuenta— e penso que tamén Pepito o Quirogues —do que non estou seguro— fundaron a Cofradía do Santo Matías. Era toda xente pándiga e de bon humor. Coido que foi un membro desta cofradía o que traduci o alcume de *Caga na brocha* polo pintoresco *Defeca en el pincel*. O propietario deste expresivo alcume era un caleiro, poseedor asimismo dunhas descomunais zocas e dunhas enormísimos bigotes. Tiña un auxiliar moi coxo ó que lle cha-

Por M. HORTAS VILANOVA

maban *Carretilla máxica*. O caso é que a Cofradía do Santo Matías celebraba a festa do seu santo patrón cunha descomunal lacoada. O que non sei decir é se os cofrades papaban o lacón cocido ou allado. O lacón allado era unha das grandes solemnidades, unha das festas maiores coma se dixéramos, da anterga cociña luguesa, especialidade da desaparecida *Casa Marbán* e *Casa Bao* e do vello Ferreirós da Praza do Campo. O conto é que a Cofradía do Santo Matías, xuntada en capítulo e despois de celebrada a lacoada, sacramentada cun bon viño de Chantada ou dos Peares, dos que os vellos bebedores lugueses eran tan viciosos, poñíanse todos en pé e, con esa voz grossa e opaca, chea de solemnidade, que pón o viño tinto, comenzaban a cantar o himno do santo, que decía así:

*Santo Matías,
santo inmortal...*

Neste íntre ún dos cofrades decla:

—¡Alto, que agora entran os viñeiros!

Os cofrades deixaban de cantar. E comenzaban todos a asuviar dun xeito moi concertado.

o idioma

«AMARGÁCHEME BEN...

No dominio dun idioma, se a aprendizaxe deste foi correcta, inflúe moito o feito de usármos con precisión algúns significados ou acepcións moi rentables, de moito uso na fala popular. O noso idioma, popular por autonomía, resíntese da súa incorporación tardía —na época moderna— á escritura e, como a dixemos noutra ocasión, o galego escrito resulta, ás veces, probe, superficial: é galego a forma, non o é a sintaxis non a semánti-

ca. Hoxe imos fixar nalgúns verbos con equivalencia no español: cómpre destacarmos cómo a coincidencia dáse no significante, mais non no significado (neste punto, coma noutros moitos, bótase de menos un bon diccionario galego-galego; os estudos do galego oral non abordan e menos áinda os de semántica; nalgúns dos diccionarios más ó uso non siquera figurán algunas das acepcións que eíqui se recollen, e más estas están todas elas vivas no galego actual). Véxamos:

O verbo AMARGAR, nunha

frase coma a que encabeza o artigo equival a *séntame mal, non me vén a xeito, cóstame caro*, etc.

O verbo COLLER, no galego oral, é usadísimo por *caber*: *eíqui xa non colle máis xente, non che vai coller na caixa...* Coller pra... tén un claro sentido de dirección: *¿pra ónde collenos? (¿dónde nos diriximos?), o meu curmán colleu pra Vigo e non volvou.* O español coloquial *tirar para* pode ter o mesmo sentido ca esta expresión.

O verbo DERRAMAR tén o mesmo sentido ca *destragar*:

¡non derremos o libro!, derremose o queixo; aplícase humoristicamente a persoas, pra sinalar fatiga ou corpo canso: ¡qué derramada estoul!. Non derremos o queixo, pedían o ano pasado doulos estudiosos do noso idioma; suscribimos tal petición.

Unha scepcción do verbo ENREDAR allea ó castelán e *pasar o tempo, entreterse: non che teño tempo de enredar acó, teño que me ir, non enredes, que non temas vagar...*

O verbo PILLAR tén unha chea de matices en galego: é sinónimo de *coller, agarra: pil-*

Por MARIA PILAR GARCIA NEGRO

llame esa mazá, pilloute cando menos o pensabas; tamén de irse, marchar: pillar monte arriba e non os volvemos ver, pillar cera a miña casa.

Pra rematarmos, o verbo PRESTAR co significado de *sentar ben, aproveltar: préstacheme ben durmir despois do xantar, non lle presta nadia ter que se erguer tan cedo...*

Poderá decir dalgún destes significados que o seu uso é dialectal, pro, en definitiva, pertenecen ó galego vivo de hoxe e contribúen a enriquentalo e a lle dar ó galego escrito aval de autenticidade.

LIBROS

DOIS LIBROS
DE RELATOS:
«A CAEDA» E
«O FOTÓGRAFO» (1)

Manuel Catoira é un escritor ourensano, nacido no 1947, ao que únicamente conocemos por unha antoloxía da poesía galega da que é autor, publicada hai uns anos e que é millor esquerer.

Agora creou unha editorial galega, chamada «Limbo», á que lle desexamos longos anos de vida, e que leva publicados dous libriños: **A ceda** do propio Catoira e **O fotógrafo** de Xoán Ignacio Taibo, ambos no ano 1977 e de relatos cortos.

O relato corto foi —e ainda é— moi cultivado entre nós e coido que tamén entre os portugueses. Polo mundo adiante teñía a impresión de que se cultivava menos e que está en franca regresión. E unha mágoa. Hai relatos cortos que son inesquicibles obras mestras da narrativa.

O volume **A ceda**, de Manuel Catoira, compónese de tres relatos: o que lle dá título ao volume e os titulados **A outra veira do silencio e Inferno**. O primeiro é un estudo dun tipo de denses chamados «marxinhas» e da súa estancia na comisaría e na ceda. Os outros dous teñen como fondo ese drama que sofre Galicia desde sempre: a emigración.

Nesta nota de urxencia diremos que o libro de Catoira é interesante e ameno. O idioma é vivo e popular. Os relatos están contados con gracia e «garra». Penso que Manuel Catoira é un escritor con facultades e posibilidades, a xuzgar por esta mostra non moi estensa da súa obra que agora nos entrega.

Xoán I. Taibo naceu no 1949. Este seu libro **O fotógrafo** contén catro narracións, tres delas premiadas en distintos concursos e unha —Enquisa— xa publicada nun volume colectivo.

Taibo escribe ben e con soltura. Mesmo con facilidade. As súas narracións teñen un xeito

de desenvolverse que nos lembran algúns relatos de «cenciación» ou ainda de «realismo máxico». Tamén coídamos atopar un eco dos «pastiche» —e non usamos a palabra nun sentido peiorativo— do escritor J. L. Borges. En Taibo hai que salientar a súa indiscutible imaxinación creadora —e ainda a súa fantasia— e o seu oficio de bon escritor.

O que lle hai que reprochar a Taibo, según a miña opinión, é o pouco coñecido da súa sintaxis galega e ainda o seu léxico. Non é que ún sexa un purista, mais coídamos que Taibo pésase xá do permisible neste terreo. Así, na páxina 4 lemos «lle adicar» por «adicarle», na 8 «me declaran» por «decíanme». E así un moi longo etcétera. Tampouco me semeilla correcto o emprego da palabra «suxo» —que non existe na lingua falada— por «porco». O mesmo se pode decir do uso da grafía «», co sonido de **ks** e de **xe**, indistintamente, o que leva ao lector ao confusionismo. Xa vai sendo hora de coidar estas cousas que teñen a súa importancia. Pese a que non hai unha normativa do galego, entendo que empregar a mesma grafía pra dous sonidos diferentes é un erro.

MANUEL MARÍA

(1) **A ceda**, Manuel Catoira. Serie Limbo, 1. Lugo, 1977. **O fotógrafo**, X. I. Taibo. Serie Limbo, 2. Santiago de Compostela, 1977.

MUSICA

A MUSICA CORAL:
O INTENTO DE
«ARS MUSICAE»

A música coral é unha das claves fundamentais da cultura galega. Esta afirmación é doada de demostrar, basta con comprobar cómo nas nosas vilas estánse a crear constantemente agrupacións corais que, a miúdo, adequiren unha calidade aceptable —sempre dependendo do que o director seupa conquistar—. Por razones obvias, o repertorio eleixido está tomado das cancións populares e das

cantigas líricas, das que xa falei anteriormente. No noso medio cultural non existe o coñecemento da gran tradición polifónica europea, e por iso non se plantexa a necesidade de interpretar obras de Palestrina, Lasso ou Monteverdi. Esta perogrullada vén a contigo, pois, naméntrase non se demostre o contrario, só se pode pensar na creación dunha cultura musical autónoma partindo do coñecemento dunha tradición que xa é internacional. A este nivel, é meritorio o labor de grupos coma a Sociedade Coral Polifónica de Pontevedra, o Orfeón «Terra a Nosa» ou a Coral Polifónica de Betanzos, que engaden nos seus programas obras do repertorio de polifonía clásica presuntando atención especial aos cancioneiros de renacemento español. Pro xeralmente, estes intentos atopanse cunha serie de fallas técnicas que fan discutibles os resultados sonoros das interpretacións. Non quero —más ben todo o contrario— negar a importancia trascendental destes intentos; más ben insistir en sinalar a necesidade de plantear uns presupostos mínimos a hora de presentarlle ao público estas xoias.

No pasado mes de outono, en Pontevedra, xuntábanse arredor de Margarita Guerra vinte rapaces interesados na creación dun coro de cámara dedicado á polifonía. A pesares do grave handicap da falta de preparación técnica en moitos dos cantantes e da falta de tempo pra os ensaios, conquireron, en só seis

meses, un grupo con dúas virtudes fundamentais: unha moi boa afinación e un apreciable sonido de conxunto. Estas son dúas características esenciais á hora de interpretar páginas de Vitoria ou Pretorius. Na consecución destas características, lóxicamente, xogou un papel esencial —tanto coma o entusiasmo dos cantantes— o ben faceta de directora.

Penso que este grupo —**Ars Musicæ**— pode ser un motor importante no desenrollo da nosa vida musical. Non somente polas razones anteditas de dar a coñecer a polifonía clásica europea, senón pola posibilidade de interpretar parte das obras dos mestres de capela das nosas catedrais.

Se entre os presupostos de **Ars Musicæ** están as actuacións nas vilas, esto é imposible de levar adiante se non é coa colaboración das asociacións veciñais e culturais. Coido que isto é más importante ainda ca calquera tipo de axuda da Administración, axuda que, doutra banda, é esencial pra que a potencialidade que é **Ars Musicæ** chegue ser unha realidade.

XOAN M. CARREIRA

ARTE

O ESCULTOR
VICTOR CORRAL

Na obra escultórica de Víctor Corral apréciese o desejo de

aproveitar as formas dadas pola natureza e que, cun mínimo retoque, cambian de senso hastha suxerir unha figura insospetável. Pero tamén hai o traballo barroco da madeira, a perfección do detalle e a lisura da execución. Ou a mínima figura moi luída centrada no lugar esauto dunha cotela de carballe sin enfeitar. Ou a figura ou grupo relixioso —Víctor Corral é unha especie de místico— ben alonzada do que en certo xeito parecería lóxico: o peso da tradición románica ou o posrománico dos canteiros. Lonxe de Víctor Corral: contraditoriamente co resto da súa obra, a faceta relixiosa súa é «cosmopolita» (e apréciese o uso deste vocabulo).

E é que Víctor Corral é un escultor ben estranxo. Por unha banda, vemos unha obra de concepción relixosa que tén ben pouco que ver con Galicia, debéndolle más secadura a concepcións orientales. Pola outra, atopamos un intento continuado de espresar unha realidade nacional naquela súa obra más apostada sobre a terra —realidade ou visión da realidade por certo con matices más ben perclitados—. Ademais, hai outras dúas facetas cuantitativamente menos importantes: a percura da forma nova, surreal —no cal, ao meu ver, están os seu mínimos acertos—, e a representación obsesiva da figura femenina espida, en moi diversos materiales e cunha perfección formal verdadeiramente extraordinaria.

A estraneza deste escultor débese, no meu entender, a unha contradicción entre os seus comenzaos autodidactas e o seu paso —serodio— polas academias. Esto debeulle producir unha inseguranza que se reflexa na súa obra e a condiciona mentres non se dea ceibado dela. Pero o certo é que na súa obra hai achádegos dabondo fermosos coma pra ter asegurada, na miña humilde opinión, a súa permanencia.

DARIO XOHAN CABANA

axenda

ARTE

Alfonso Suárez: na Galería de Arte ADRO da Coruña hasta o xoves, 5 de abril (Real, 50, 1.º, de 7.30 a 10).

Pérez Bellas: óleos e dibujos. Na Galería CEIBE da Coruña, hasta o 11 de abril (Cantón Grande, 16-17, 3.º, de 7 a 9.30).

Peyrot: na Galería GIANNINI da Coruña, hasta o 15 de abril. (De 11.30 a 1.30 e de 5 a 9.30).

González Collado: óleos, acuarelas e dibujos. Na Caixa de Aforros da Coruña e Lugo, na Coruña. (Rúa Nova, 30).

Manuel Merino: no HOSTAL de Santiago (de 12 a 2 e de 6 a 10).

Agra e Berrire: Fotomontaxe: ensaios de comunicación visual. No ATENEO DE OURENSE (de 6 a 9).

Subasta: no Club Naval Regatas en prol dos nenos subnormales. Organiza a Asociación N.º Señora Chamorro.

CINE

Metrópolis (1926) de Fritz Lang. En super 8 mm, dentro do ciclo adicado ao cine clásico americano, alemán e ruso. ATENEO DA CORUÑA (San Andrés, 143, 1.º). O mércores, 5 de abril, ás 8.30 da tarde.

L. B. J. de Santiago Alvarez (Cuba). O día 4, mércores. Cine club ANUE. Santiago.

Sacco e Vanzetti de Giuliano Montalvo. 4. mércores, no Cine-club ANUE de Santiago (República do Salvador, 25).

ACTOS

Conferencia: Francisco Rodríguez: «Galicia no Século XX». Dentro dun ciclo de Historia de Galicia, no Club Cultural «Valle-Inclán» de Lugo. O venres 31 de marzo ás 8 da tarde.

Conferencia: F. CLAUDIN, dentro do ciclo «Vías ao Socialismo» organizado polo ATENEO DA CORUÑA. O venres, 31 de marzo.

Coloquio: «Encol da crisi económica española e o Pacto da Moncloa». Ponentes: Olga Puertas, Al-

fredo Pérez e Xoán Santamaría Conde, no Colexio Universitario de Vigo o xoves, 6 de abril ás 7 da tarde.

Conferencia: «Introducción a unha socioloxía da música galega» por Xoán M. Carreira Antelo no Auditorio da Caixa de Aforros. Vigo. O 4 de abril ás 8 da tarde.

Música: Recital de piano. Solista: Humberto Quagliata. O 5, mércores, ás 8 da tarde no Auditorio da Caixa de Aforros de Vilagarcía de Arousa.

Música: Concerto de Lied. Soprano, M.ª Dolores López Alite. O xoves, 6, ás 8 da tarde na Aula de Cultura de Santiago. Organiza «Jueves Musicales de la Universidad».

Música: Recital de Piano. Solista: Humberto Quagliata. O xoves, 6, ás 8 da tarde no Auditorio da Caixa de Aforros de Vigo.

DISCOS

Música del Cancionero de la Catedral de Segovia y de la Real Capilla de Isabel y Fernando. Cuarteto Renacimiento. ZAFIRO ZL-171.

Música Regional Gallega. Banda

Municipal de Lugo e sección de gaitas. COLUMBIA C7237.

Juan Pena «El Lebrijano» (Vol. I e II). «El Lebrijano» acompañado por Paco de Lucía e Niño Ricardo. COLUMBIA CPS 9498 e CPS 9499.

Ramón Andrés canta a Blas de Otero. Ramón Andrés acompañado por José M. Durán (guitarra), Alberto Moraleda (violin) e Luís Sádoo (contrabaixo). ARIOLA-PAUTA 282911.

FEIRAS E MERCADOS

Vernes, 31: A Capela na CORUÑA, a capital en LUGO; Carballiño en OURENSE; e A Estrada e As Neves en PONTEVEDRA.

Sábado, 1: As Pontes, Carnota, Betanzos, Porto do Son, Sta. Comba e Noia na CORUÑA; Monterroso, Baralla e Vlveiro en LUGO; Allariz, Entrime e Poboa de Trives en OURENSE; e Porriño en PONTEVEDRA.

Domingo, 2: Cambre, Serantes, Ares, Carral, Muros, Noia, Negreira e Ribeira na CORUÑA; Rábade, Láncara, Poboa de Brublón, Meira, Baleira, Barreiros, Cervo, Viveiro e Villalba en LUGO; e Irixo e Beariz en OURENSE.

Luns, 3: Toques, Vilarmäor, Travessas e Bembibre na CORUÑA; Beccerreá en LUGO; O Barco, Castro Caldelas e Verín en OURENSE; e Caldas de Reis, Lalín e Moaña en PONTEVEDRA.

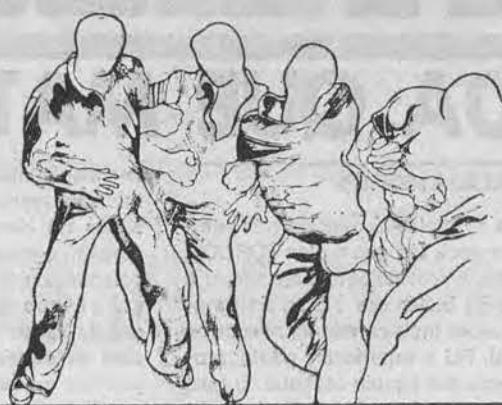
Martes, 4: Mugardos, Carral e Oroso na CORUÑA; Friol e a capital en LUGO; Maceda en OURENSE; Tui en PONTEVEDRA.

Mércores, 5: Valdoviño, Rianxo, Teixeiro e Vilaseiro na CORUÑA; Guitiriz, Castro Chantada, Pedrafita, A de Monte e Ribadeo en LUGO; Cualedro e A Mezquita en OURENSE; e Ponte Caldelas en PONTEVEDRA.

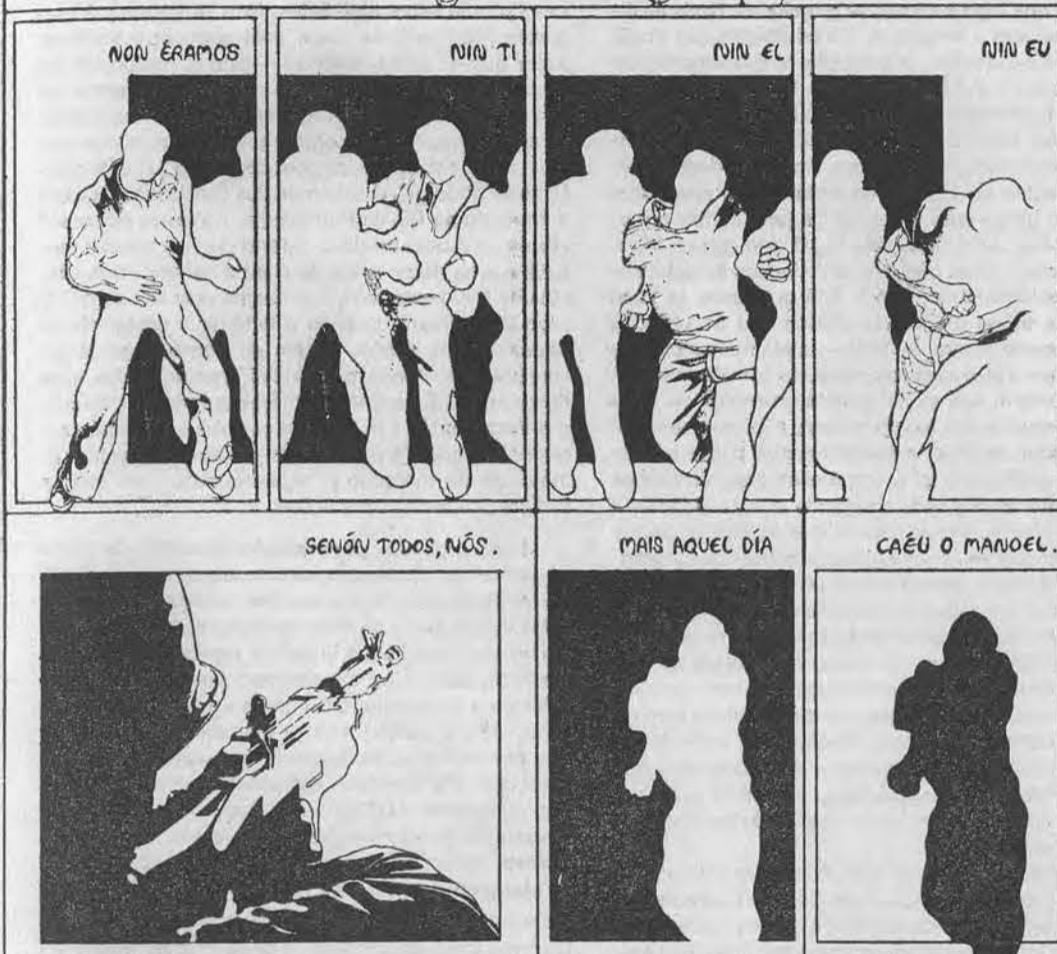
Xoves, 6: Santiago, Oleiros, Cerdido e Senande na CORUÑA; Monforte, Sarria e Mondariz en LUGO; O Barco en OURENSE; e Redondela e Silleda en PONTEVEDRA.

Pregamos ás Asociacións culturais, asociacións de veciños, circulos culturais, etc. nos comuniquen a programación de actos culturais e de todo tipo con quince días de antelación, co ouxete de poder dar cumprida información. Moltas gracias.

AQUEL DÍA IBAMOS TODOS XUNTOS,
TODOS DEFENDENDO O MESMO...

ALBERTO PERMUI - 78

ANUNCIOS DE BALDE

Rapaz de 24 anos, casado e cunha filha, estudiante de 3.º de Aparelladores, busca traballo. Preferible xornada continua ou por horas. Como delineante de construcción, axudante topógrafo... ou calquera outra cousa. Tfno. 221698. E. C. M., Pio XII, 1, 6.º D, A Coruña.

Rapaz de 23 anos, Auxiliar Administrativo (FP 1), busca traballo en Galicia. Tfno. 530465 (Lugo)

Solicito correspondencia con rapaces-zas de 17 a 25 anos pra tratar de política Galicia-Euskadi, preferibles de Viana do Bolo. Escribir a María Xosé Blanco, C/ Martín Etxeberria, Portal 13, Piso 4.º B, Rentería, Guipúzcoa.

Cambeo dibuxo orixinal meu por calquera destes libros: «Sagredo do humor», «Bello Piñeiro y su época» e «Colmeiro» (Galicia). Xaquín Marín. Perilo, Feira, A Coruña.

SOLUCION AO TABOLEIRO DO NUMERO 9

A) Recadádiva. B) Retrouso. C) Tarabela. D) Nádigan. E) Centola. F) Bande. G) Antas. H) Seis. I) Chan. L) Vaca. M) Bon. N) Zas. O) Pe.

O paso de Lucencia está á beira do Cabe, nistas terras bravas, na encosta dunha valgada (Anxel Fole: Terra Brava).

DENDE MADRID

Tenho 18 anos e quero traballar nun bar nos fins de semana, ben en Santiago ou na Coruña. Chamar a Alfonso Caamaño, Colexio de Sta. Cruz (A Coruña). Tfno. 614254.

Tenho 16 anos e estou disposto a traballar nun bar, ben en Santiago ou na Coruña. Chamar a Xulio Martínez Castelo, Colexio de Sta. Cruz (A Coruña). Tfno. 614254.

Gustarianos intercambar, o noso periódico escolar coas publicacións doutros Colexiós de Galicia. Colexio Nacional de Darbo-Cangas de Morrazo-Pontedeva.

Quén nos pode axudar a contactar con: Amancio Prada, Emilio Cao, Antón Secoana, Miro Casabell, Verbas Xeitosa e Grupo «Escola de Gaitas de Ortigueira»; úrxenos. Graciñas. Comisións Culturais do I.N.B.M. Escribir a Xavier Neira González, Mariñamansa. Villa Manuela s/n, Ourense.

CRUCIGRAMA

DARIO XOHAN CABANA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
P	O	L	A		O	E	P	A		
A	S	E	M	E	L	L	A	R		
C	A	S	E	L	L	A	R	B		
E	L	O	A	A	A	S	I	D		
L	L	O	S			S	A	U	D	E
A	L	I					I	D	O	
T	R	O	N	A			A	M	O	R
R	E	S		R	E	N	V	U	E	
E	S		F	E	I	R	A	S	E	
S	C	L	A	R	E	X	A			
C	A	N	S		S	A	R	A		

HORIZONTAIS:

1.— Galiña nova. Ao rovés, baixo dun vehículo. 2.— Parece. 3.— Contracción. Certo recipiente pra auga. Nota musical. 4.— Pronome. Organización terrorista arxentina. Ao rovés, pronuncias. 5.— Plantas hortenses. O contrario de enfermedade. 6.— Adverbio de lugar. Tolo, sin si. 7.— Prodúcese certo meteoro eléctrico. Froito da silva. 8.— Cabeza de gando. Nada. Ao rovés, posesivo. 9.— Esistes. Construída. Reflesivo. 10.— Alborexa, pónse claro o día. 11.— Animais domésticos. Nome de muller.

VERTICAIS:

1.— Canle por onde vai a auga ao molíño. Número. 2.— Miradas, olladas. 3.— Artícuo. Órganos da vista. Término de comparanza. 4.— Interpretas. Escoitei. Frente de Liberación Nacional. 5.— Partes da muralla. Pedras miúdas. 6.— Pronome. Letras de «eira». 7.— Miras. Ao rovés, berra o gato. Murcha. 9.— Ferramenta plana. Caiulle sudor. Terminación verbal. 10.— Ledos, ríseiros. 11.— Tea de malla. Fillo de Xacobe.

SOLUCIONES AO CRUCIGRAMA DO NUMERO 9:

HORIZONTAIS: 1.— ANO. 2.— CAXIGAL. 3.— O. TENRO. 4.— BRUA. OCOS. 5.— ALEAR. CALES. 6.— SAM. AXE. 7.— ATOPE. MUDAR. 8.— ALOB. ELAS. 9.— S. DOELA. E. 10.— MORRESE. 11.— PAS.

CARTAS

DENDE MADRID

Escríbovos esta carta pra vos decir que a idea do rexurdimento do histórico periódico é moi boa, sobre de todo nestes íntres históricos que estamos a vivir hoxe. Vexo que nesta nova época as ideas xa van estando claras.

Chegou a hora xa; Galicia, como vostedes saben, tivo sempre pra os demais pobos da península unhas especiais características que a definiron coma algo alíeo aos seus costumes, á súa paisaxe (Arcadia, clima de illa) e, xa que logo, tentaron facer dela un pandiero, tentaron dividila, nas ideas, na integridade territorial facendo dunha nación catro provincias á medida do imperio, pro iso foi hai pouco, porque durante moltísimos anos, séculos, milleiros de anos (falo tamén dos tempos celtas) a caste galega foi a dominante na península, os pobos céltas que a habitaban botaban cultura forzada nos montes e vales da nosa querida Patria por todos os lados. Hoxe atopámonos na mesma, pois inclusive moitas verbas do noso idioma foron hurtadas pra facer o glorioso castelán, tentando uniformar todas as linguas do imperio dende os altos poderes.

Hai unha Galicia escravizada.

Penso que sempre o foi xa que

endexamais até agora o home pensou na igualdade humana, pero polo menos podía desenrolar a súa bela cultura e traballar no seu. Mais agora vexo cos meus ollos un intre moi forte por levar adiante o que os galegos de hoxe merecen. Penso que o noso feito só é comparable ao dos xudeos, os cales ainda non tendo terreo pra vivir e depois de moi tempo de non telo conqueríron por todos os medios. Nós temos a Nosa Terra, verde coma herba verde, cun ceo azul uns días e gris chorón outros, pero até o de agora non tivemos a gana de vivir. Nós emigrámos porque non tivemos gana de vivir; desengañémonos. Existen as meigas, foron elas quem quixeron que nos fórmanos dos nosos lares pra así elas poder vivir millor sen molestias. Sí, foron as meigas quem mentras nós estábamos fora fixeron grandes encors, destragando o noso, e logo din que é seu, cimento no verde da miña Terra verde; foron meigas as que fixeron celulosas no corazón da Patria queimando deste xeito as entradas do galego. O galego é a natureza, binomio constante, digno dunha gran traxicomedia tinguida de sangue, dos séculos, das horas, do tempo ainda non rematado, do porvir, quente porvir.

Pro é un dato a ter en conta ese feito de nos considerar entre os non identificados nas súas clasificacións misteriosas.

Unha cousa quérolos decir, é que na publicación aparece unhas veces Galicia e outras Galiza. Xa sabedes que Galicia é o nome que nos impuxo durante todos estes anos todo persoaxe alíeo á nosa Terra. Eu penso que Galiza abrangue máis o senso nacional que nós temos.

Graciñas. Adeus.
Xosé Manuel López Iglesias
Madrid

A NOSA TERRA

UN HERBICIDA QUE MATA

A rápida degradación do sistema ecolóxico mundial está a se converter no primeiro problema da humanidade de cara á súa supervivencia a nivel planetario. Moitas especies animais están extinguídas ou en fase avanzada de extinción en diferentes degraus. Desacúganos ler todos os días na prensa informacions encol de catástrofes ecolóxicas aquí e acolá, mortanadas de peixes, de animais terrestres e de vexetais, esterilidade que medra en varias especies, incidencias patolóxicas na saúde humana. Incluso xa se teñen dado mortanadas humanas. Estas catástrofes son silenciadas graxas ao chantaxe do desemprego, pro se non se lle pón remedio xa agora, a frecuencia destes desastres ecolóxicos humanos será, más ca probable, segura. En vez de peixes mortos polos vertidos nun río de tal ou cal empresa, serán duelas, ou centos, ou quizaves milleiros de homes mortos ou gravemente afectados polos vertidos na biosfera das grandes empresas industriais cuyo principio filosófico-económico é o do máis beneficio.

Hai cousa dun ano apareceu na prensa de Asturias, e de rebote na de Lugo, unha noticia choqueira que nos amosa unha Galicia coma campo de probas do Estado español pra os defoliantes químicos utilizados no Vietnam, algo parecido ao papel colonial de Puerto Rico pra ensaios encol dos efectos da radiação sobre da flora. Decla un alto cargo da Administración de Asturias: «Se utilizarán en Asturias los herbicidas empleados en la guerra del Vietnam para transformar los montes en praderas» e ao preguntarlle polos posibles perigos que se puideran derivar do emprego dunha arma de guerra dese tipo, respondeu que perigo non había ningún, porque denantes, por se o había, ibase empregar na provincia de Lugo.

Son catro os herbicidas que se empregan con máis intensidade coma armas de guerra: o 2,4 D (derivados do ácido 2,4 diclorofensiacético) o 2,4,5 T (derivados do ácido amino-4 triclorofensiacético), o picloram (derivados do ácido amino-4 tricloro 3,5,6 picolinico) e o ácido cacodílico. Estes herbicidas son os responsables da devastación do 45% dos bosques do Vietnam, así coma do destrago das colleitas no intento imperialista de someter a poboación pola fame. Son tamén responsables, nas zonas de exposición aos tratamentos, de molestias oculares, gómitos nasais e astenia intensa con lagrimeo constante durante varios meses, tándose observado efectos secundarios coma lesións de córnea, síndromes xenéticos con alteracións cromosómicas, procentaxes máis elevados do normal de trisomía 21 (mongolismo) e un longo etc. Na Coruña estivo vixente o plan TORDON, cuios efectos son os destacados denantes, en caso de exposición de persoas, aparte dos destragos nas sementei-

ras que deron lugar a múltiples denuncias por parte dos afectados. Nin que decir tén que o plan TORDON foi un fracaso. E por fin, a provincia de Lugo serviu o ano pasado de coello de indias pra o plan de tratamentos aéreos (catro veces máis contaminantes ca os tratamentos terrestres). Foi a experiencia piloto; prometéronles aos labregos que aquello acababa co toxo de raíz, e que logo a sementar gramíneas. Nada se di xo do producto a empregar, nin os efectos que podía ter. Polos resultados, o principio activo empregado debeu de ser o 2,4,5 T, xa que os toxos logo rebrotaron, pois o picloram tén unha persistencia no chan de hasta dous anos. O emprego do 2,4,5 T é tremenda mente conflictivo, como amosa algún accidente mortal acontecido en Francia en tratamientos parecidos. Tamén se utiliza este herbicida na luta contra o matuso do I.R.A. no condado de South Armagh en Irlanda do Norte; o gran perigo dos derivados fenosíaceticos, especialmente do 2,4,5 T, é que entre as súas impurezas teñen un 1% de diosina —e ás vegadas téñese atopado hasta un 15%—, e ademais a propriedade de que a elevadas temperaturas transformase en diosina, esto é, que se se queima un monte ou unha silveira tratados con este producto, céibante cantidades elevadas de diosina (veleño contra o que non se conocen antídotos), tal e coma aconteceu na fábrica de ICMESA en Seveso, obligando a evacuar toda a bisbarra. Non podemos afirmar que existira un perigo real, pro si que se xoga negligentemente coa ignorancia dos labregos ofrecéndolles un milagre, cando se utiliza unha arma que somente sirve pra a guerra.

Poderíamos seguir citando casos hasta non acabar, poderíamos falar da hipermagnesemia de Rubián, da contaminación provocada polas centrais térmicas de carbón que empezan a inzar Galicia. Non remata o caso nas Encrobas, Mesía está á volta da esquina —e senón xa o veremos— e as súas secuelas: óxido de nitróxeno, benzopireno, anhidrido sulfúrico, cinzas no aire, etc. O atentado nuclear de Xove xa merece un cabido aparte.

O problema ecolóxico está intimamente ligado ao modo de producción capitalista. Se ben a contaminación e a modificación do entorno é anterior ao sistema capitalista, o destrago dos recursos naturais da biosfera, todos eles finitos, acelérase dun xeito inimaxinable coa expansión capitalista e o desorde e despilfarro que inevitabilmente o acompañan. Polo tanto, o problema ecolóxico é un problema político, un problema de clase, cuia solución necesaria asumen as clases dominantes en beneficio propio intentando crear un novo instrumento de dominación: o monopolio da descontaminación, desenvolviendo unha industria ecolóxica controlada polos amos e pagada polos servos, intentando convencernos de que todos somos culpables do desastre. E moi significativo que conocidos políticos reaccionarios —Nixon, Fanfani, etc.— sexan propagadores desta política. Tamén é significativo que os grandes persoaxes vencellados ao mundo das finanzas e das multinacionais formen parte dos organismos internacionais de conservación da natureza, con carácter honorífico ou mesmamente efectivo, coma algúns do W.W.F. (World Wildlife Fund ou Fondo Internacional pra a Vida salvaxe). Concretamente en Galicia temos a Condesa de FENOSA na presidencia honorífica de A.L.B.E. - GALICIA.

En Galicia, anque xa no século pasado Rosalía se laiaba de destrucción das grandes carballeiras, non nos podemos queixar se atendemos ás cifras absolutas, en primeiro lugar porque case non existen cifras, nin se fan estudios, e logo porque a demagogia suicida

ELOI VILLADA LEGASPI

das clases más colonizadas, que claman pola contaminación coma símbolo de progreso e de ben estar, acusa de demagogia (curiosa ironía) aos que non aceptan o chantaxe do gran capital aliado coas clases coloniales, aos que defenden o país contra as celulosas e contra as nucleares. Somente algúns científicos con limitados recursos técnicos e económicos denuncian as situacións más graves, enfrentándose coa xenreira e o boicot dos que negan ou ocultan en proposito proprio estas realidades. Non lle interesa á burguesía intermediaria deste país conocer a verdade, saber que en cifras relativas —esto é, en función do noso desenrollo industrial— quizaves ocupemos ún dos primeiros postos a nivel mundial. Esto non o reflejarán as estadísticas porque non existen, repito que non se fan estudios, e os poucos que se fan silencianse se se pode. ¿Qué sabemos das cantidades de cloro e mercurio na Ría de Pontevedra, poñamos por caso? ¿Quén se preocupa deso, aparte dunhas poucas persoas que xa deron a voz de alarma hai uns anos, despois de teren estudiado o problema pola súa conta? O caso do mercurio lévanos a lembrar a catástrofe de Minamata no Xapón: centos de homes mortos por consumir peixe con cantidades anormalmente altas deste metal. E pensemos que as autoridades británicas recomendán a poboación costeira que non consuma peixe máis de dúas veces por semana, pola acumulación de mercurio e organoclorados nas cadeas tróficas (cadeas alimenticias).

Nada sabemos, por exemplo, da cantidad media de productos organoclorados acumulada nas grasas do home galego, nin siquera das cantidades de pesticidas empregadas na nosa agricultura, das que se poderían tirar resultados encol da exposición nosa aos mesmos, exposición tan perigosa que Rachel Carson calificou a agricultura USA coma «un mar de cancerígenos». Pero porque non se cuantifique o problema non por eso deixa de existir. Temos varios casos moi concretos. Por exemplo, hai uns catro anos as praderías artificiales da Terra Cha empezaron a aparecer devastadas por unha praga desconocida, a **tipula paludosa**, desconocida daquela coma tal, se ben a **tipula oloracea** é común en Galicia. Pois ben: fixérone tratamentos con Lindano (un organoclorado) e con Dipterek (organofosforado), e os vermes da **tipula** (un díptero), que viven soterrados polo día, morren na superficie, e era abraiante ver centos de aves nos prados comer as larvas envenenadas. ¿Cómo fai afectar todo eso o equilibrio ecolóxico, ao seren esos insecticidas nocivos pra as aves insectívoras? Lembrémonos da catástrofe de Doñana, que se atribuíu en causa directa ao Clostridium Botulinus, nun afán de ocultar a verdadeira causa primeira, que foron as desinsectacións realizadas con organofosforados nas marismas.

